№ 271 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

צמאַנציגסטער יאַהרגאַנג || 27 listopada 1927 r. || זונטאַג, ג' כסלו תרפ"ח || רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: פּיעטריקאַווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 76, פון אדמיניסטראַציע 47

דייטשלאַנד זאָל פערמיטלען צווישען פוילען און ליטאַ

די פאַשיסטישע רעגירונג אין ליטא זאָל אראָפּ אין דעמיסיע.

בערלין, 26 נאָוו. (ספּ. צום ל. ט.) אין קאָוונאָ ווערט ערוואַרט די דעמיסיע פון דיקטאַטאָר וואָלדעמאַראַס. אין די זינקע קרייזען גרייט מען זיך איבערצונעמען די מאכט.

ליטווינאָוו האָט אָפּגעהאַלטען א לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן דייטשען ווייצע-מיניסטער פאַר אויסערן-ענינים, ווי האָבען גערעדט וועגען דעם, אז דייטשלאַנד זאָל זיך בעמיהען צו פערמיטלען צווישען פוילען און ליטע.

ווין, 26 נאָוו. (ספּ. צום ל. ט.) „נייע פרייע פרעסע" מעלדעט, אז דייטשלאַנד האָט בעקומען א פערזיכערונג פון דער פראַנצויזישער רעגירונג, אז פוילען האָט נישט קיין אגרעסיווע כוונות בנוגע ליטע. זי איז נאָר געגען וואָלדעמאַראַס'עס רעגירונג. די „צייטונג" זאָגט זיך — אויך ארויס, אז דייטשלאַנד וויל פערמיטלען צווישען פוילען און ליטע.

ווין, 26. נאָוו. (ספּ. צום „ל. ט.").

אין קאָוונאָ הערשט א שטאַרקע אויפרעגונג געגען וואָלדעמאַראַס רעגירונג. עס ווערט ערוואַרט די דימיסיע פון וואָלדעמאַראַסעס קאַבינעט און אויף זיין אָרט זאָל קומען א דעמאָקראַטישע רעגירונג.

בערלין, 26. נאָוו. (ספּ. צום „ל.ט.") אויף דער קאָנפערענץ, וואָס איז פאָרגעקומען צווישען שטרעזעמאַנען און ליטווינאָוו'ן, האָט ליטווינאָוו פערלאַנגט, אז בעת א בעוואָפנעטען ארויסטריט פון פוילען, זאָל רוסלאַנד בעקומען פרייע האַנט פון האַנדלען.

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש). אין דער נאָטע פון דער סאָוויעטען-מאַכט צו פוילען זאָגט זיך צווישען אנדערען, אז רוסלאַנד איז בעאונרוהיגט צוליב די פערשאַרפטע בעציהונגען צווישען פוילען און ליטע, וועלכע בעדראָהען דעם שלום.

אין דער נאָטע ווערט אונטערגעשטראָכען, אז רוסלאַנד מישט זיך נישט אריינצומישען אין דעם דאָזיגען קאָנפליקט, אָבער זי האַלט פאַר נויטיג אָנצווייזען, אז דאָס דערהאַלטען דעם שלום איז אין א פיל גרעסערער מאָס אָבהענגיג פון פוילען, ווי פון שוואַכען ליטאַ".

ווייטער אין דער נאָטע ווערט אויסגעדריקט די איבערצייגונג, אז די פוילישע רעגירונג, וועלכע האָט מיט א קורצער צייט צוריק דעקלארירט אויף א פייערליכען אופן איהרע שלום-שטרעבונגען, וועט בעהייזען צו בעזייטיגען די מלחמה-סכנות. ווי איינער קאָרעספּאָנדענט דערוויסט זיך, האָט די פוילישע רעגירונג נישט ענטפערן אויף דער דערמאָהנטער נאָטע.

ליטא אַפּעלירט צו דער פעלקער-ליגע.

בערלין, 26. נאָוו. (א.ח.) די זעהר זעהר גוט-אינפאָרמירטע „פאָסישע צייטונג" מעלדעט, אז די ליטווישע רעגירונג טראָגט זיך ארום מיט א פּלאַן צו אַפּעלירען פאַר דער פעלקער-ליגע און פערלאַנגען איהר שוץ געגען א פוילישען אָנפאַל אויף דער ליטווישער טעריטאָריע. דער אַפּעל זאָל גלייכצייטיג אויך ארויסגעשיקט ווערען צו די אויסערן-מיניסטאָרען פון אַלע מלוכות אין איירופּא כדי אזוי ארום פאַרצוברייטען די עפענטליכע מיינונג פון דער וועלט ארויסצוזאָגען דעם פויליש-ליטווישען קאָנפליקט אויפ'ן סדר-היום פון דער פעלקער-ליגע.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין אַטוואָצק מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ"ע יוסף ב"ר מאיר ז"ל יאַקובאָוויטש

הויז-בעזיצער פון קאָנסטאַנטינער 72, אין עלטער פון 50 יאָהר.

די לוי' קומט פאָר היינט, זונטאָג, ג' כסלו תרפ"ח 1 א זייגער נאָכם. פון טרויער-הויז, נאַרוטאָוויטשאַ (דזיעלנאַ) 49.

וועגען וואָס עס טיילען מיט די אין טיפען טרויער הינטערבליבענע.

אַלע פוטער-הענדלער ווערען אויפגעפאָדערט זיך צו בעטייליגען אין דער לויה און אָבצוגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער געוועזענעם פּרעזעס

נ"ע הערש אבא ווינקראַנץ

די לוי' קומט פאָר היינט, זונטאָג, 1 א זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז, פּיעטריקאָווער 114.

דער פוטער-הענדלער-פעראיין

פּרעזעס: ש. גנעראָוויטש.

אין טיפען טרויער טיילען מיר מיט וועגען טויט פון אונזער לאַנג-יעהריגען מיטגליד נ"ע

הערש אבא ווינקראַנץ

און פאָדערן אויף אַלע אונזערע מיטגלידער אָפּצוגעבען דעם לעצטען כבוד דעם פערשטאָרבענעם און זיך צו בעטייליגען אין דער לויה, וואָס קומט פאָר היינט, זונטאָג, 12 א זייגער מיטאָג, פון טרויער-הויז פּעטריקאָווער 114.

די פערוואַלטונג פון קאָלאָניאַל-קליין-הענדלער-פעראיין, ציגעל גאַס 15.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 77 יאָהר אונזער ליבער פאָטער, שוויגער-פאָטער, גרויס-פאָטער און אָנקעל נ"ע

משה אהרן גרינבוים ב"ר יעקב ז"ל

די לוי' קומט פאָר היינט, זונטאָג, 1 א זייגער נאָכם. פון טרויער-הויז, גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 20, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין טיפען צער

די הינטערבליבענע.

בעקאַנטמאַכונג.

דער בעוואוסטער טאַמבוריר-מייסטער

דוד לוקסענבערג

קאַמיענאַ 1

איז צוריקגעקעהרט און נעמט אָן פערשידענע אַרבייט, דעקען, פּאַרטיערען, סוועטערס, מעטער-שטאָף, דאַמען-קאָנפעקציע, ס'ווערט אויסגעפּערטיגט מיט 2 און 3 נאָדעל, ווי אויך האַנד-אַרבייט ווערט פּינקטליך אויסגעפיהרט.

KRESY Codziennie Bliny, Kawior i inne zakąski rosyjskie. Znanej dobroci **obiady z 4-ch dań 2.50 zł.** **„ z 3-ch „ 2.— „**

Kolacja à la carte po cenach niskich.

— Obsługa szybka. —

ROSYJSKA KUCHNIA | 6-go Sierpnia 1 Tel. 62-66.

אַטוואָצק

דער בעוואוסטער, שטרענג כשר'ער

פּענסיאָנאַט

פיר צוקערליידענדע

איז אָפען א גאַנץ יאָהר און עמפּפעהלט זיך פיר צוקער, מאָגען-ליידענדע אויך אַלע וואָס בענעטיגען רוהע און דיעטישע קוך

חיים ווידערשאַל

Królowska 6

די 1-טע לאָדזער פאַר-חנאות ירידים אַל. קאָשטשושקאָ 73, טעל. 63-66

וואָס זענען איינגעאָרדענט געוואָרען דורך דער געזעלש. צו פערשפּרייטען און ענטוויקלען דעם פוילישען האַנדעל אין אינדוסטריע אין וואַרשאַ

פון 7-טען ביז'ן 22-טען דעצעמבער 1927

די ביליגסטע קוועלע פון פאַר-חנאות פערקויף צו פאַבריקס-פּרייזען.

אָפען טעגליך, זונטאָג און חגאות פון 10 פריה ביז 11 ביינאַכט.

בעמערקונג פאַר ה"ה סוחרים און אינדוסטריעלער: בעשטעלונגען אויף פּלעצער ווערט אָנגענומען נאָר ביז'ן 1 דעצעמבער ד. י.

וואָרנונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גנבה פון אַפּאַראַטען צו רייניגען דעם שטויב וואָס איז פאָרגעקומען דעם 14.IX, וואָרנען מיר העפליך די ג' קונדשאַפט נישט צו קויפען קיין אַפּאַראַטען ELECTROLUX פון אונפערענטוואָרטליכע פּערזאָנען נאָר פריהער זיך צו פערשטענדיגען מיט דער אָרטיגער אָפּטיילונג

ELECTROLUX

אָבטיילונג אין לאָדז פּיעטריקאָווער 53, טעל. 44-66, 49-49.

יודישע פאָלקס-פּאַרטיי

אין לאָדז, זאַוואַדזקאַ 5.

מיר רופען אַלע חברים אויף א

פּאַרטיי-פערזאַמלונג

וואָס וועט פאָרקומען זונטאָג, דעם 27/10 6 א זייגער אָוונט אין לאָקאַל זאַוואַדזקאַ 5. עס וועלען בעטראַכט ווערען: 1) אונזער טאַקטיק און אויפגאַבען אין שטאָט-ראַט; 2) פּאָליטישע לאַגע אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאָרשטעהענדע סיים-וואַהלען.

רעפערירען וועלען

ראָטמאַן אַרוו. ווייצמאַן, ד"ר הערשפינקעל און באַלבאַריסקי.

חברים קומט מאַססענהאַפט!

יודישער פרויען-פערבאַנד צו שטיצען יודישע פרויען-אַרבייט אין ארץ-ישראל („ו.י.ז.א.)

היינט זונטאָג, 8.30 אין אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע — צגעלניאַנאַ 4

א פרויען-פערזאַמלונג

אויף וועלכער פּרל.

צפורה בת-עמי

בעקאַנטע שרייבערין טוער אין א"י און פאַרויז. פון אַרבעטער-ראַט אין חדרה.

וועט רעפערירען אויף ד. ט.

„די ראָל פון דער פרוי אינ'ם אויפבוי פון א"י". — איינגאַנג פריי!

הסתדרות „צעירי מזרחי" לודז, סילינסקה 44

היום בשעה שבע (7) בערב תהיה באולמנו

אספה פומבית

על הנושא „הנוער הדתי ועבודת התחיה". בהשתתפות הח' ש. ז. שרגאי מירושלים סגן חבר הועד הלאומי בארץ-ישראל והחבר אהרן אסטו מלודז.

החברים והוגי חבה מתבקשים לבא בשעה המדויקת. — הכניסה חפשית.

מיר נעהמען איבער

יעדעס קוואַנטום בוימוואָלענע סחורות צום רויהען, פאַרבען און אַפּרעטורען, ווי אויך לויזע בוימוואָל-אָבפאַל און קרעמפּלען צום פאַרבען.

Syndycy tymczasowi Masy Upadłości Tow. Akc. JAKÓB KESTENBERG, Nowo-Targowa 26.

וואָהלינער שוהל, וואָלטשאַנסקאַ 6.

נאָך דעם גרויסען ערפאָלג, האָט דער וועלט-בעריהמטער אָבערקאַנטאָר פון ריגאַ

ה"ר שלמה ראַבעץ

האָט געהאַט דעם שבת פ' תולדות אין פילהאַרמאָניע-זאַל. איז מיט שווערער מיה געלונגען צו ווירקען, אז פאַר זיין אונאַבהענגיגע צוריקרייזע קיין ריגאַ, זאָל דער גרויסער קינסטלער איינג בעעהרען אין דאַווענען מעריב דעם דינסטאָג, מ' ויצא דעם 29/11 שעה 7.30 אין וואָהלינער שוהל, מיט א גרויס פערשטאַרקטען כאָר. נאָך מעריב וועט דער בעוואוסטער חזן זינגען פערשידענע איינגענע קאָמפּאָזיציעס פון ימים-נוראים'דיגע תפלות ווי אויך פאָלקסלידער.

עס איז צו האָפען, אז די לאָדזער מוזיקאַלישע בעפעלקערונג וועלען אויסנוצען די געלעגענהייט, און מאַססענווייז קומען צו הערען די איבעראַשענדע תפלות מיט אויסערגעוועהנליכען קאָנצערט.

בילעטען שוין צו בעקומען: פערמיטלונגס-ביוראָ, פּיעטריקאָווער 64, בת ה' וועלמאַנאָוויטש, פּיעטריקאָווער 12, קאַפע „צענטראַל", פּיעטריקאָווער 48, דייטשמאַנס, נאַוואָטשיעפסקאַ 24 (וואַרשעווסקי) 4964 אין דינסטאָג א גאַנצען טאָג אין וואָהלינער שוהל.

היינט ענטשיידענדע בעראטונג פון די נאצ. מינדערהייטען וועגען א בלאק צו די סיים-וואהלען.

וו א ר ש א. (טעלעפ. פון אונזער קארעספאנדענט) די גרינדונג פון א וואהל-בלאק פון די נאציאנאלע מינדערהייטען טרעפט אן אויף זעהר פיל שוועריגקייטען. די אוקראאינער האבען זיך נאך אלץ נישט דעצידירט צי זיי זאלען אריינגעהן אין א בלאק מיט יודען. ביי די ווייס-רוסען זענען אויך פארהאן איינציגע ריכטונגען, וואס ווילען נישט צושטעהען צום בלאק.

היינט, זונטאג קומט פאר א זיצונג פון די נאציאנאלע מינדערהייטען, אויף וועלכער עס וועט נארמאל ארומגערעדט ווערען די פראגע וועגען שאפען דעם בלאק און עס וועט אנגענומען ווערען א דעצידירענדער בעשלוס צי דער בלאק זאל געשאפען ווערען.

ציוניסטען פון גאליציען בעראטען זיך אין קראקא מכח זייער טאקטיק צו די סיים-וואהלען.

ק ר א ק א, 26. נאוועמבער (טעלעפאניש) דא האבען זיך היינט אנגעהויבען די בעראטונגען פון די ציוניסטען פון מזרח- און מערב-גאליציען מכח זייער שטעלונג און טאקטיק צו די נאהנטסטע סעם-וואהלען. מצד דעם צ. ק. פון די ציוניסטען אין מזרח-גאליציען איז געקומען דא ד"ר רייך און א רייה אנדערע ציונ. פארשטעהער. מצד די ציוניסטען פון מערב-גאליציען געפינען זיך ד"ר יאושע טהאן און א רייה דעפוטאטען און סענאטארען. די בעראטונגען וועלען פערענדיגט ווערען מארגען אין אוונט.

באנקעט ביים מארשאלעק טראמפטשינסקי פאר די סענאטארען.

וו א ר ש א. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער סענאט-מארשאלעק טראמפטשינסקי האט נעכטען איינגעאָרדענט א געזעגנונגס-באנקעט פאר די סענאטארען. עס זענען אנוועזענד געווען די פארשטעהער פון כמעט אלע פראקציעס.

מ'געזעגענט זיך מיט'ן סיים..

וו א ר ש א. (טעלעפאניש) נעכטען זענען פארגעקומען די לעצטע זיצונגען פון די סיים-קלובען פון די ענדעקעס און פון פ.פ.ס. דער ענדעקישער קלוב האט אויסגעדריקט צוטרוי איהר פרעזעס גלאמבינסקי, און דער פעפעעסישער קלוב האט נעדאנקט דעם פרעזעס ד"ר מארעק פאר זיין ערליכער און איבערגעגעבענער ארבייט.

אין איינצעלנע האט מען אויף די געזעגנונגס-זיצונגען גערעדט וועגען דער קומענדיגער וואהל-אקציע, און ס'זענען אויסגעארבייט געווארען פלענער פאר דער טאקטיק בעת די וואהלען.

פערלענגערט דעם טערמין אבצונעמען די מאנאפאליזירטע עסיטס פאר אלע מינים קאנצעסיאנערטען.

וו א ר ש א, (טעלעפאניש) אין רעגירונגס-קרייזען האט מען אבגעפונען א השתדלות האט דער פינאנץ-מיניסטער פערלענגערט דעם טערמין פאר אפנעמען די קאנצעסיעס ביי די דעטאיל-קאנצעסיאנערען ביז'ן 1. יולי 1928.

ווייטערדיגע קלאגען, אז פילסודסקי פאהרט קיין גענף.

וו א ר ש א. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין די פאליטישע קרייזען געהען אלץ ווייטער ארום שטארקע קלאנגען, אז פילסודסקי פאהרט קיין גענף אויף דער זיצונג צו דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ. די קלאנגען נעמען זיך דערפון, וואס דער מארשאל האט זיך געלאזט אויפנעהמען 3 ציוויל אנצוגען.

סאוויעטישע דעלעגאציע אנגעקומען קיין גענף.

ג ע נ ף, 26. נאוו. (ספ. צום „ל. ט.") די סאוויעטישע דעלעגאציע צו דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ איז אנגעקומען קיין גענף. די שווייצארישע פאליציי האט אנגענומען מיטלען צו פערהיטען דאס לעבען פון די דעלעגאטען.

קאמוניסטען ליקווידירען זייער טעטיגקייט אין עסטרייך.

ו י ע ן, 26 נאוו. (א. ו.) דא האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די קאמוניסטישע פראקציע אין עסטרייך זאל זיך ליקווידירען. די ליקווידאציע זאל דורכגעפיהרט ווערען אין משך פון'ם יאהר. אין די פאליטישע ספערען האלט מען אז די ליקווידאציע פון דער קאמוניסטישער פראקציע, וועלכע וועט אגב דויערן א גאנץ יאהר, האט דעם צוועק צו ווייזען, אויף דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ אין גענף דעם פאקט, אז די קאמוניסטען שוואכען אפ זייער אגיטאציע אין אייראפע.

עלילת-דם אין ליטא.

ק א וו נ א, 26. נאוו. (טעלעגר. דורך יט"א). די פאליציי האט אדורכגעפיהרט א שטרענגע רעוויזיע ביים היגען יודישען סוחר הויקער. ערקלערענדיג, אז ס'איז פארהאן א חשד, אז זיין פאמיליע האט ערמארדעט א 16-יעהריג מעדעל, א מיל-מרעגערין, וועלכע איז אוועקגעקומען. די בפירושע ערקלערונגען פון דער פאליציי, אז מ'איז חושד דעם יודישען סוחר אין מארד פון קריסטליכען מעדעל האט ארויסגערופען א שטארקע אויפרעגונג ביי דער יודישער באפעלקערונג.

ד"ר ווייצמאן ביים דייטשען אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאן.

ב ע ר ל י ן, 26 נאוו. (טעלעגר. דורך יט"א) ד"ר ווייצמאן צוזאמען מיט'ן ציוניסטישען דעלעגאט ביים פעלקער-בונד איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן דירעקטאר פאר די אויסערליכע ענינים שובערט, מיט וועלכען זיי האבען אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מכח ציוניסטישע פראגען. נאכדעם איז ד"ר ווייצמאן אויפגענומען געווארען דורכ'ן אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאן, מיט וועלכען ד"ר ווייצמאן האט קאנפערירט וועגען א רייה ציוניסטישע פראבלעמען, און בכלל וועגען דער אינטערנאציאנאלער לאגע.

ד"ר ווייצמאנ'ס טורנע איבער דייטשלאנד.

ב ע ר ל י ן, 26. נאוו. (טעלעגר. דורך יט"א) ד"ר ווייצמאן האט בעזוכט מינכען, וואו ס'איז ביי זיין אנוועזענהייט געזאמעלט געווארען 40 טויזענד מארק פאר'ן „קרן-היסוד". אין נירענבערג איז בעת'ן בעזוך פון ד"ר ווייצמאן געזאמעלט געווארען 25 טויזענד מארק. ד"ר ווייצמאן האט אויך בעזוכט פראנקפורט אם מאין, וואו ס'איז געזאמעלט געווארען פאר'ן „קרן-היסוד" 48 מארק.

אכטונג!

גבאים מאספים ושדרי"ם מקופה רמבעה"נ כולל פולין פון יעדע שטאט און שטעטעל אין גאנץ פוילען.

אין זעהר וויכטיגע דרינגענדע ענינים, דברים העומדים ברומה של עולם, ונוגעים לחיי כלל ישראל, ווערט איהר געבעטען זאפארט צו שיקען אייער גענויע אדרעס, צום כולל ווארשא פולין בעיה"ק ירושלים תובב"א

בכבוד רב וברכת ציון וירושלים

הנהלת

כלל ווארשא פולין קופת רמבעה"נ

בעיה"ק ירושלים תובב"א

אונזער אדרעס:

The Warschau-Polen Jewish Congregation Jerusalem, Palestine.

הויפט-ראבינער פולקאוניק ד"ר מיזעס

נעכטען געווילט אין לאדז.

דער הויפט-ראבינער פון דער פוילישער ארמעע הרב ד"ר מיזעס האט נעכטען געווילט אין לאדז אינדערנאכט-אינגעשלאפען אין וויסענשאפטליכען. אויפגעהאלטען האט ער זיך ביי הרב פוגעל.

פארשטעהער פון אמעריקאנער „ארט" ד"ר מאשקאוויטש אין לאדז.

(:) דער מיטגליד פון וועלט-עקזעקוטיווע פון „ארט" און „רושאינט" ד"ר מאשקאוויטש ווייזט איצט אין פוילען און נעכטען איז ער געקומען אויף א בעזוך אין לאדז.

אין משך פון היינטיגען טאג וועט ער וויזיטירען די היגע פראפעסיאנעלע שולע פון ארט. 11 פארמ. וועט ער אפ-האלטען א פרעסע-קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון דער ארטיגער יודישער פרעסע.

באהן-קאטאסטראפע אונטער לאדז.

נעכטען 6 פארטאגס איז געשעהן א באהן-קאטאסטראפע אויף דער סטאציע ווידזעוו. עס האבען זיך צוזאמענגעשטויסען 2 משא-צוגען, וואס זענען געקומען איינער פון פעטריקאוו און איינער פון ראדאמסק. צום גליק איז דעם מאשיניסט פון ראדאמסקער צוג געלונגען צו האלטען דעם לויף פון צוג, א דאנק וואס די פאלגען פון דער קאטאסטראפע זענען געווען נישט אזוי שרעקליך. 2 וואגאנען זענען צובראכען געווארען, דער שאדען ווערט בעשאצט אויף 5 טויזענד זל. וויזיטירען די שטעלע פון דער קאטאסטראפע געווען דאס, וואס דער באהן-ווערקשטעל איז נישט געווען אנגעשטעלט. דער שולדיגער וויכטיגסטער איז ציגעצויגען געווארען צו פערצנטווארט-ליכקייט. די ליניע איז תיכף דערויף אפגעראמט געווארען און קיין פער-שפעטונג פון די צוגען איז נישט געווען.

נעקראלאג.

פרייטאג צו נאכט 3 א זייגער איז גע-שטארבען אין צאַנזאַמ דער היגער אנ-זעהענער עסקן און וואוילטעטיגע אינ-סטיטוציעס און מיטגליד פון דער פער-וואלטונג און הויז-בעזיצער פערעניען „טלפיש ערומים" א. א. יוסף יאקובא-וויטש. דער פערשטארבענער האט זעהר פיל געלייסטעט פאר זייער געזעלשאפטליכע ארבייט אין לאדז. תנצב"ה.

דאמלונג, אויף וועלכער פרל. צפורה בת-עמי, בעקאנטע ארביטער-טוער-ין אין ארץ ישראל און פארזיצענדערין פון ארביטער-ראט אין חדרה וועט רע-פערירען וועגען די ראל פון דער פרוי אינ'ם אויפבוי פון ארץ ישראל.

דער אריינגאנג איז פריי.

די ראל פון דער פרוי אינ'ם אויפבוי פון ארץ-ישראל.

היינט 8.30 אוונט קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאני-זאציע (צעגעלניאנא 4) א פרויען-פער-

רעפעראט פונ'ם פיהרער פון „הפועל-המזרחי".

ח' ש. ז. שרגאי, איינער פון די הויפט-פיהרער פון „הפועל המזרחי" וועט היינט 7 אוונט רעפערירען אין לאקאל פון צעירי מזרחי א. ד. ט.: „די ראל פון דער רעליגיעזער יוגענד אין די יא-רען אויפלעבונגס-בעוועגונג".

דריטע לאנד-קאנפערענץ פון „התאחדות" אין פוילען.

די פרייטאג'דיגע און שבת'דיגע זיצונג.

(—) פרייטאג פארמיטאג איז פארגעקומען די צווייטע זיצונג. דעם פארזיץ פיהרט דיר. ש. רוטער. דער גענעראל-סעקרעטאר ה' מצה (ווארשא) גיט אב א בעריכט און נאמען פון צ. ק. ארומ-רעדענדיג דעם מצב און דער פוילישער „התאחדות" - בעוועגונג, ווייזט ער אן צווישען נאנד. אויף די שטארק פאזיטיווע ליניטענגען אויף די געביטען פון א"י און גלות-ארבייט. פון בעריכט איז צו זעהן, אז דער צ"ק איז געשטאנען און פערבינדונג מיט 230 ערטער און קאנגרעס-פוילען ווי אויך אין די מזרח-קרעסען. ס'איז א רויס-געגעבען געווארען פערשידענע פראפאגאנדע - בראשורען. דעם פארטיי-ארגאן „בולס אין לאגער", א העברעאישען מאנאטליכען זשורנאל „במגנר", די „התאחדות" און די אייניגע, וואס איז אפגעהאלטען צוזאמען מיט „תרבות", „החלוץ", ליגע פאר ארבייטענדען א"י ציוניסטישע פארטייען א. א. וו. ס'ענטוויקעלט זיך א ברייטע דיסקוסיע, און וועלכער ס'נעמען אנטייל אפליקאנט מאוויעצקי (ווארשא) ליכטענשטיין (לאדז), צוקער (פאבשנאג) ראזענקראנץ (לאוויטש) האפמאן (בענ-דין) פוזילער (פאבשאלוו) פלאטא (מלאווע) בלאטמאן (ווארשא) ביערו-וונסקי (קאלש), גארטענבערג (לובין), רובין (פיאטעקשיגא) קאלאריצקי (קאלו-מענין), פרל. אסטמאן (קאמינסק) ד"ה שולמאן (ווארשא) ד"ר מעלצמאן (לעמ-בערג).

די דריטע זיצונג פרייטאג 8 אוונט הויבט זיך אן מיט א בעריכט פון די רעפעראטען העלער און לעווענטאל. פון דער פארלאמענטארישער טעטיגקייט מצד דער „התאחדות" פראקציע. די רעדנער שטרייכען אונטער די פאזיטיווע ליניטענגען פון די „התאחדות" רעפרע-זענטאנטען אין משך פון די 5 יאהר. בעזונ-דער אויף דעם געביט פון קאמף פאר רעכט אויף ארבייט. פערשטארקענדיג קודם כל די יודישע ארבייטענדע מא-סען און זיין אנטי-סאציאליך נאציאנאלען פאליטישען און סאציאל-עקאנאמישען קאמף.

4-טע זיצונג.

שבת פארמ. איז פארגעקומען אונ-טער פארזיץ פון גארטענבערג.

ד"ר א. טארטאקאווער (לאדז) האלט א אויספיהרליכען רעפעראט וועגען דער סאציאל-עקאנאמישער ארבייט. צווייטען איז ער וועגען די „התאחדות" ראה"ר פיהרען א סאציאל-עקאנאמישע ארבייט, צוגעפאסט צו איר וועלט אנשויאונג. קודם כל דארף זי ארבייטען די יודישע ארבייטער-מאסען און די פראגע. פערזאמלונגען, ארבייטסמיטלען די אנדערע, הצגה'ן - אגענטשאפטען מאשינען, דעם סאנאטאריום, געזעצגעבונג און שטרייכען צו פראדוקטיווי-זירען די ברייטע יודישע מאסען. דערויף ענטוויקעלט זיך א לעבעדיגע דיסקוסיע. די 5-טע זיצונג האט זיך פערצויגען ביז פארטאג.

לעזט, אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט"

א פאר ווערטער וועגען לאדזער רעטונגס-קאמיטעט.

.II

דער רעטונגס-קאמיטעט האט אין משך פון א קורצער צייט ביי אלע אנשטרענגונגען געהאלפען אנ'ערך 7060 יודישע פאמיליעס ד. ה. 15 פראצענט פון דער גאנצער יודישער באפעלקערונג אין לאדז, ארויסגעבענדיג זיי הלוואות אויף 300 טויזענד זל. דאס זענען געווען נויטבעדערפטיגע פאבריקאנטען, הענדלער, סוחרים, האנדווערקער, קצבים, בעקער, מענשען פון ליבעראלע פראפעסיעס און אזוי ווייטער.

דער דאזיגער הויכער פראצענט-זאץ פון דער יודישער באפעלקערונג און די גרויסע סומע געלד, וואס מען האט ארויסגעגעבען, דארף קיינעם נישט איבערראשען. דערמיט האט דער רעטונגס-קאמיטעט זיין מיסיע נאך נישט ערפילט. די נויט איז פיל שטארקער און די צאהל פון די נויטבעדערפטיגע א סך גרעסער. ביטעס וועגען הילף קומען אן אין די טויזענדער.

דער רעטונגס-קאמיטעט איז אבער נישט אימשטאנד די אלע ביטעס צו באפרידיגען. א געוויסע שולד האט אין דעם די לאדזער יודישע געזעלשאפט, וואס באציהט זיך גלייכגילטיג צו דער דאזיגער הילפס-אקציע.

אזוי לאנג ווי מיר האבען בעקומען די טויזענדער דאלארען פון אונזערע אמעריקאנער ברידער דורך דער פערמיטלונג פון „דזשוינט" האט עס אונז א סך מיטגעהאלפען צו ערפילען אונזער אויפגאבע. איצט אבער הילפען זיי שוין מער נישט געבען. מיר האבען שוין אנגעווענדעט אלע מיטלען. מיר האבען שוין געשיקט דעלעגאציעס דירעקט קיין בערלין צו דעם פארשטעהער פון „דזשוינט" כדי עפעס ארויסקריגען פון דארט. אבער דאס האט זיך נישט איינגעגעבען, מען האט אונז ענטגילטיג אפגעזאגט. דער „דזשוינט" שטעהט אויף דעם שטאנדפונקט אז ער האט שוין גענוג געגעבען פאר לאדז. איבריגענס מע... זען די הערען פון „דזשאינט" האט לאדז א סך גרויסע יודישע גבירים און עס איז שוין צייט זיי זאלען אליין העלפען דער נויטבעדערפטיגער באפעלקערונג פון לאדז. דערצו האבען מיר געהאנדעלט

פון ש. בודזינער

פרעזעס פון לאדזער קהלה-ראט.

גענוג אפמאך, וואס מיר האבען געשלא-סען מיט'ן „דזשאינט" לויט דעם דאזי-גען אפמאך האט לאדז געזאלט געבען פונקט אזויפיל, וויפיל דער „דזשוינט". דער תנאי איז געווען „פיפטי — פיפטי" און מיר האבען געזאמעלט אין לאדז ביי יחידים קיים 40 פראצענט.

דער אמת איז, אז די ברייטע שיכ-טען פון דער געזעלשאפט באציהען זיך גאנץ אינדיפערענט צו דער דאזיגער אקציע און דאס איז זעהר צו בעדויע-רען. כאראקטעריסטיש אין דער הינזיכט איז, צום ביישפיל, פאלגענדער פאל:

מיט א קורצער צייט צוריק האט דער רעטונגס-קאמיטעט צונויפגערופען א גרע-סערע פערזאמלונג, כדי אבצוגעבען א בעריכט פון זיין טעטיגקייט פאר די ערשטע 9 חדשים. איינגעלאדען זענען געווארען פערזאנען פון אלע שיכטען און קלאסען און פון פערשידענע אינ-סטיטוציעס און געקומען צו דער פער-זאמלונג זענען, שרייבט און זאג, 12 פער-זאן!

דער רעטונגס-קאמיטעט האט דאן אליין בעגומען טון וואס מ'לאזט זיך. ער האט דעלעגירט 2 פערוואלטונגס-מיטגלידער קיין גער און אלעקסאנדער. דער גערער רבי שליטא און דער אלעקסאנדערער רבי שליטא, האבען די וויכטיגקייט פון דער דאזיגער הילפס-אקציע פול און גאנץ אנערקענט און האבען זיך געוועגדעט מיט הארציגע בריף צו זייערע חסידים קיין לאדז, די בריף זענען אויך פערעפענטליכט גע-ווען אין דער לאדזער פרעסע, און אויך דאס האט לעדער קיין ערפאלג נישט געהאט.

ווי מען זעהט, האבען מיר מעהר קיין שום יניקה נישט פון אמעריקא, מיר האבען נישט צו ערווארטען קיין שום אונטערשטיצונג אין דער צוקונפט, מען האט אונז צו זאגען ארויסגעזעצט פון די קעסט און מיר מוזען אריבערגעהן אויף אייגענער ווירטשאפט, מיר זענען איצט אנגעוויזען אויף זיך אליין און צוליב דעם ליגט דער היינטיגער חוב

אויף יעדען יוד, וואס קען גאר מיט וואס עס איז, אז ער זאל לויט זיין יכולת אונטערשטיצען די אקציע פון רעטונגס-קאמיטעט, ווייל שגעל געגעבען, זאגט אנ'אלט ווארט, איז דאפעלט געגע-בען.

געדענקט, אז דער ווינטער שטעהט פאר דעם טהיר, דער עלענד איז זעהר גרויס, ביי דער הענדלער און ביי דער בעל-מלאכה מוזען האבען איצט פאר די קריסטליכע חגאות א ביסעל סחורות, זיי מוזען האבען אויף צו בעצאהלען דירה-געלט, אויף אויסצוקויפען פאטענטען. דער רעטונגס-קאמיטעט פון זיין זייט וועט אלץ טון, וואס ער איז אומשטאנד כדי צו לינדערן דעם עלענד.

די יודישע בעפעלקערונג, די גאנצע יודישע געזעלשאפט מוז אבער מיטהעל-פען א צינד, אז אונזער אינסטיטוציע זאל ווייטער קענען אנפיהרען איהר וויכטיגע הילפס-אקציע און ווי עס געהער צו זיין צו ערפיהלען דעם חוב, וואס זי האט גענומען אויף זיך.

דער רעטונגס-קאמיטעט בעקומט טעג-ליך דאנקזאגונגען פון צעהנדליגער פע-טענטען, וואס דאנקען פאר די הלוואות דורך וועלכע מען האט זיי געהאל-פען צוריק אויפצובויען זייערע חרוב'ע עקזיסטענצען און עס פון די בריף אליין קען מען זעהן, וואס פאר א וואולטאט די הילפס-אקציע פון רעטונגס-קאמיטעט איז געווען פאר דער יודישער באפעלקערונג אין לאדז.

איך בין פעסט איבערצייגט, אז אגב די יודישע געזעלשאפט וואלט געגעבען דעם רעטונגס-קאמיטעט די מעגליכקייט ווייטער פארטצוזעצען זיין וויכטיגע טע-טיגקייט און צו בעפרידיגען די הונדער-טער פעטענטען, וואס ווענדען זיך צו איהם טעגליך, וועלען די לאדזער צדקה-חברות וועניגער האבען צו זארגען פאר דער ארימער יודישער באפעלקערונג.

איך אפעליר צום געוויסען און צו די געפיהלען פון דער יודישער געזעלשאפט אין לאדז און דערמאן איהר צו גע-דענקען אין אלטען יודישען כלל, אז „גדולה גמילת-חסד יותר מן הצדקה".

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָהן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
ניט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען ניט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

[דע]ר קאָנפליקט מיט ליטא
[ד]י פאַלשע מלחמה-אַלאַרמען.

די אויסלענדישע פּרעסע, בעזונדערס די דייטשע און די רוסישע, [האָבע]ן די לעצטע טעג אויפגעהויבען אַן אַלאַרם וועגען דער מלחמה-גע[פאַר] צווישען פּוילען און ליטא. די דייטשע צייטונגען וויסען אפילו צו [דערצ]עהלען, אַז פּוילען זאָל כלומרשט שוין האָבען קאָנצענטרירט גרע[סע]רע מיליטער-אָפּטיילונגען בײַ דער ליטווישער גרעניץ. דערפון נעמט [מע]ן די לעצטע רוסישע נאָטע צו פּוילען, וועלכע לייגט אַרויף די גאַנצע [שולד] פאַר די „קאָנסעקווענצען" פון קאָנפליקט צווישען פּוילען און ליטא [אויף] דעם שטאַרקערען צד, אויף פּוילען.

[מע] מ'נוצט אויך אויס דעם לעצטען בעזוך פון מאַרשאַל פּילסודסקי אין [ווילנ]א אַלס בעווייז, אַז פּוילען גרייט זיך צו מאַכען אַן אָנפאַל אויף דעם [קלע]ינקען ליטא.

[מיר ווייסען] זעלבסטפערשטענדליך, אַז וואַלדעמאַראַס, דער ליטווישער דיקטא[טאָר] וועלכער ווייס, אַז זײַנע טעג זענען געצעהלטע, איז זעהר צופרידען [מיט] דעם דאָזיגען טומעל, ווייל אַזוי אַרום מען ער אָפּווענדען די אונצופרי[דענ]הייט און די אויפרעגונג פון דעם ליטווישען פאָלק נעגען זײַנע טעראָר[-]געוואַלד-מעשים, אָנווײַזענדיג אויף דער סכנה, וואָס ס'דראָהט איצט [פון] מצד פּוילען. דאָס איז אויך געווען די כונה זײַנע מיט'ן פערקלאָגען [פּוילען] פאַר'ן פעלקער-בונד אויף פּוילען. אויך די דייטשען זענען זעהר צופרי[דען מיט] דער דאָזיגער אָנקלאַגע, ווייל אַזוי אַרום, גלויבען זיי, וועט זיי גע[לינגען] צו דיסקרעדיטירען פּוילען'ס פּאָליטיק, וועלכע פּראָקלאַמירט אין [זײַנע שלו]ם-דעקלאַראַציעס און איז דערהויפּט גרייט זי זיך כלומר'שט אײַנ[צונעמע]ן ליטא.

[או]ן די דייטשען ווילען אָבער ניט זעהן די אײַנציגע, וועלכע מאַכען דעם [אַלאַרם] אויף פּוילען. זיי ווילען שאַפען פייער מיט פרעמדע הענט. און דאָ [האָבען זיי] איהר צוהילף סאָוויעט-רוסלאַנד.

[או]ן די סאָוויעטען, וועלכע האָבען זיך דעצידירט אָנטיילצונעהמען אין [די] ענטוואָפענונגס-קאָנפערענץ אין גענף, הגם זיי האָבען ביז-אַהער בע[קעמפ]ט דעם פעלקער-בונד, האָבען זיך אָנגעכאַפּט אין דעם פּויליש-ליט[ווישע]ן קאָנפליקט. ווי איז אַ חסר מציאות, דערמיט ווילען זיי בעווייזען, [אַז אַ]לע שלום-רעדעס און שלום-דעקלאַראַציעס פון די בירגערליכע רעגי[רונגע]ן האָבען ניט קיין ממשות. והראיה: דער פּויליש-ליטווישער קאָנפליקט.

אַזוי אַרום האָבען זיך צוזאַמענגעטראָפען צוויי נעגענזײַטיגע כוונות צו [איין] ציל: אָנצוגרייפען פּוילען. דאָס איז אויך געווען די טעמע פון'ם גע[שפּרע]ך צווישען ליטווינאָוו'ן, דער פּרעזידענט פון דער סאָוויעטישער רע[גיר]ציע אין גענף, און דעם דייטשען אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאַן.

זעלבסטפערשטענדליך, אַז די אַלע קלאַגען און אַלאַרמען האָבען [אָבער קיי]ן קײַן שום יסוד. און ניט איינמאָל האָט פּוילען אָפיציעל ערקלערט, [אַז ע]ס האָט ניט בדעה צו צוברעכען די אונאָפּהענגיגקייט פון ליטא. הגם [די ר]עגירונגס-קרייזען פון פּוילען האַלטען וועלען זעהען בײַ דער מאַכט [אַ דע]מאָקראַטישע רעגירונג אין ליטא. האַלטען זיי אָבער, אַז דאָס איז [אַן ע]ניין פון ליטווישען פאָלק גופא.

פאַקטיש איז אין דער פערשאַרפטער בעציהונג צווישען פּוילען און [ליטא] אַ שילדינג די לעצטע, וועלכע האָט אָנגעהויבען אונווענדען רעפרעסיעס [קעג]ען דער פּוילישער מינדערהייט. און צוליב וואָס זי האָט עס געטון איז [אַל]עמען קלאָר: זי מען זיך דערהאַלטען בײַ דער מאַכט נאָר מיט דער [הילפס-שט]יצונג פון אַ מלחמה-געפאַהר.

דאָס ווייטערדיגע, דער ענטפער פון פּוילען, איז געקומען אַלס רע[ספּאָנ]ס טאַט פון ליטא'ס אָנגריף.

[ווי]וי אָבער ס'זאָלען זיך ניט ווייטער ענטוויקלען די געשעהענישען [אין] דעם פערשאַרפטען פּויליש-ליטווישען קאָנפליקט, זענען די מלחמה-[אַל]אַרמען פאַלשע און ניט-בעגרינדעטע.

בן משה.

י. א. לייזעראָוויטש.

פון פּאַריז איז דערגאַנגען די יעדיעה, אַז דאָרט איז געשטאָרבען נאָך אַ קורצער קראַנקהייט דער בע[ק]אַנטער יודישער זשורנאַליסט און שריפטשטעלער י. א. לייזעראָוויטש (אַוזנדער לאַזאַר).

י. א. לייזעראָוויטש איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1883 אין קאָוונע. ער האָט געלערנט אין אַ ישיבה, גע'סמיכ'ט אַלס עלוי און בעקומען סמיכות אויף רבנות. שפּעטער האָט ער זיך אַריבער געוואָרפען צו וועלטליכע לימודים און אין משך פון 2 יאָהר דורכגעמאַכט דאָס פּראָגראַם פון 8 קלאַסען, בעקומענדיג אַ מאַטורע און אַ העברעישער גימנאַזיע. זײַן שריפטשטעלערישע טעטיגקייט האָט ער אָנגעהויבען גלײַכצייטיג אין דער העב[רע]ישער און יודישער שפּראַך. ער האָט מיטגעאַרבייט אין אַ גאַנצער רייהע צייטונגען און זשורנאַלען, ווי אין „מאָמענט" (פעטערבורג) יודישע שטימע" (ריגאַ), „היינט" ((וואַרשאַ). אין וואַרשאַ האָט ער אויך אַ געוויסע צייט רעדאַגירט די „ראָמאַן-צייטונג" און אַרויסגעגעבען העברעאישע ליטעראַטור.

אין יאָהר 1912 איז י. א. לייזעראָוויטש אַריבערגעטראָטען אין לייפּציגער אוניווערזיטעט און שטודירט מעדיצין. בעת'ן אויסברוך פון וועלט-קריג, אין יאָהר 1914 האָט ער גענומען איבערזעצען סען זײַן שטודיום אין לייפּציג, האָט זיך רעדאַגירט קיין רוטלאַנד אין איבערגעטראַגען אין שטודיום פון מעדיצין. אין אַ סך סהוישיגע אַרטיקלען האָט ער אויך נעשריבען אַ איבערזעצונג פון דער רוסישער „פון מארגען" און אַ מען די גאַנצע מיטאַרבייטער פון „חכלאי". נאָך דער באָלשעוויסטישער איבערקעהרונג איז ער אַוועקגעפאַהרען אין זײַן געבוירנשטאָט קאָוונע, וואו ער האָט געגרינדעט און רעדאַגירט די „יודישע שטימע", מיט וועלכער ער איז געשטאַנען אין פערבינדונג ביז זײַן טויט.

פון קאָוונע האָט לייזעראָוויטש זיך איבערגעזידעלט קיין בערלין און שפּעטער קיין פּאַריז, וואו ער איז געוואָרען קאָ[ר]עספּאָנדענט פון ניו-יאָרקער „פאָרווערטס" און האָט אויך מיטגעאַרבייט אין „פּאַריזער היינט".

דער פערשטאָרבענער איז געווען אויך איינער פון די טאַלענטירטסטע, פּראָדוקטיווסטע און פּרוכפּאַרסטע יודישע זשורנאַליסטען. זײַן אומגערייכטער, פּמעט פּלוצלונגער טויט האָט אַרויסגערופען אַ טיפען טרויער בײַ זײַנע פיל נאָהענטע פרײַנד אין וואַרשאַ און אין אַנדערע שטעט און בײַ די טויזענדער, טויזענדער לעזער, וואָס האָבען געלעזען זײַנע אַרטיקלען, פעליעטאָנען, ערצעהלונגען. ער האָט פער'יתומ'ט אַ פרוי מיט אַ קינד.

ענגליש-יודישער הילפס-קאָמיטעט
און דער צעכען-געזעץ אין פּוילען.

לאָנדאָן (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון „ועד הקהלות" אין ענגלאַנד (באָאַרד אָף דעפּוטיס), אויף וועלכען עס איז אויסגעהערט געוואָרען אַ בעריכט פון „דזשאָינט" פאָריען קאָמיטע" וועגען דער לאַגע פון די יודען אין אונגאַרן, רומעניען, טערקײַ און פּוילען.

צווישען די פראַגען, מיט וועלכע דער „פאָריען קאָמיטע" האָט זיך לעצטענס בעשעפטיגט געהערט זיך אויך די פראַגע וועגען דער לאַגע פון די יודען אין מעררייש און דער צעכען-געזעץ אין פּוילען. הגם קיינער פון די בייזע לעג[יס]לאַטאָרען האָט זיך ניט נאָך נאָהנט צום „פּאַריען קאָמיטע", וועגען דער איבערגאַנג פון די יודישע הנהגות, בעשטימט די רעכטע פון דער פּוילישער שאַרגעזעצגעבונג געגענוועהלטע אין דעם חשבון... פּונקט נאָך דעם מלחמה-... געוואָרען אין מזרח-אייראָפּא. דאָס וועלכע בעצוגט זיך אויך אויף דעם פּוילישען צעכען-געזעץ.

דער לאַנדאָנער בעטראַכט איצט און וואָס פאַר אַ פאָרם וועט ער סאַנען קאָמען צו הילף די יודען פון די דאָזיגע לענדער און די אויסגערעכענטע פראַגען.

פּסק-דין פון העכסטען געריכט
וועגען שטייער-אַמנעסטיע.

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש) אַ גאַנצע רייה שטייער-צאָהלער האָבען אַרײַנגעגעבען אַ אָנקלאַגע אין העכסטען טריבונאַל געגען דעם, וואָס די אַפּעלאַציע-קאָמיסיע האָט אין אייניגע פאַלען אין משך פון 6 חדשים ניט בעטראַכט די אַפּעלאַציעס פון די שטייער-צאָהלער.

דער טריבונאַל האָט אַרויסגעטראָגען אַ אורטייל, לויט וועלכען די שטייער-מאַכט ווערט בערעכטיגט אין איהר האַנדלונג.

Triumf

kobiety zależy bardziej od pięknej cery, niż od wielu innych jej wdzięków. Najwybredniejszym wymaganiom zadośćuczyni stałe używanie mydła Elida Favorit, które czyni cerę bardziej piękną i delikatną, niż była ona dotąd. Mydło Elida Favorit doskonale ochrania delikatną cerę. Przy niskiej cenie posiada dogodny format, gustowne opakowanie, silny, trwały i wytworny zapach. Przyjemne i orzeźwiające mydło produkcji krajowej.

Mydło ELIDA Favorit

פערברייטערען די קאָלאָניזאַציע
און אָרגאַניזירען די יוד. האַנדווערקער אין רוסלאַנד.

די נײַע פּלענער פון „אַגראָ-דזשוינט".

ניו-יאָרק (יט"א) דער דירעקטאָר פון „אַגראָ-דזשוינט" און פיהרער פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד, ד"ר יוסף ראָזען איז צוריק אָנגעקומען אַהער; קיין רוסלאַנד צו האָבען די נײַע פערבעסערונגען פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע דעם קומענדיגען פריהלינג.

— אונזער נאָהענטסטע אויפגאַבע — האָט ד"ר ראָזען ערקלערט — איז צו בעזעצען ביז 3000 יודישע פאַמיליעס אויפ'ן לאַנד אין פריהלינג 1928. דער גרעסטער טייל פון די קאָלאָניסטען וועט בעזעצט ווערען אין קרים, וואו אַ נײַער שטח לאַנד פון 150.000 אַקער איז אויסגעטיילט געוואָרען נאָך דעם פאַר[ט]נאַמענעם זומער אין די געגענדען פון די פריהערדיגע יודישע קאָלאָניעס אין יעוופּאַטאָריע און דזשאַנקאָי. אַ קלענערע צאָהל פון די נײַע קאָלאָניסטען וועט אויך בעזעצט ווערען אין קריוואָי-ראָג.

„אויסער צו דער הויפּט-אַרבייט האָט דער „אַגראָ-דזשוינט" אין די קומענדיגע יאָהר אונטערנעמען עטליכע קלענערע פּראָיעקטען פון יודישע לאַנד-בעאַרבייטונג. אַ געוויסע צאָהל יודישע פאַמיליעס וועט הינטערגעזעצט אין אַמאָליגע אָרטן פאַר גרעסערע בײַ טשאַרטקאַ אין די מאָלאַ צווישען מעליטאָפּאָל אין פּאָלאָנאַ אין קרים. אויף דיזע לאַנד פּרעגען פון דניעפּער בײַ קאַלאָנישע וועט יעטצט פאַרגרייטערט ווערען די יודישע זיין-געגנד, וועלכע מיר האָבען שוין פריהער אָנגעהויבען. אין דאָרט וועלען מיר דעם יאָהר אויך אָנבויען פּרודיען אַ גאַנץ נײַע קאָלאָניע: די אַלטע ריקאָ[נ]ער „נײַע קאַרטאָפּעל", וועלכע זענען אין היכלאַנד בעוואוינט „באַטאַטען", אָדער זיי וואַקסען בעזונדער אין וועלטליכע געגענדען אויפ'ן „אוסלאַנד"; דער בוידען בײַ קאָמפאַניע איז זעהר גוט פאַר דער גמורער קולטור. און מיט פערגלײַכען דורך יודישע העבר אַרבייטער יענע אין רוסלאַנד די „זיסע קאַרטאָפּעל".

„דער נײַטיגסטער יאָהר — האָט פאָרגעזעצט ד"ר ראָזען — וועלען מיר אויך אָרגאַניזירען די אַגראַר-באַנק, די באַנק וואָס זאָל קאָנצענטרירען אַלע מיטלען אין אַרבייטען פאַר יודישע קאָלאָניזאַציע אַזוי אויך פאַר דער אָרגאַניזירונג פון די יודישע האַנטווערקער רוסלאַנד'ס קאָאָפּעראַטיווע אָרגאַניזאַציעס".

צווישען אַלטע הייזער
פון דער סעריע: „בערג, שטעט, מענשען" — פון ד"ר א. קאַראַלניק.

אויף דער רעלסטשער זײַט פון דעם רוינען דער דײַטשער פּראָג, אויף דער לינקער — די שוועדיש, און אין מיטען דער בריי-טער, דער שטילער, דער גרינער ריהוין. בײַדע פּראָגער טעלער גלײַך, פּלוין אויף דעם שוואַרצדישען זעהען זיך פון ווײַ-טענס, ווי סילועטען, רויקנם פון בערג. די אַלטע זענען שוין ווײַט הינטער אונז. מיר זענען שוין אין טאָל — „ה. ניט אין טאָל ממש, נאָר אין סוואַליערינג זיך הויבענדיגע אין ווידער זיך אַראָפּלאָזענדע רעגענדיגע פּלאַץ — שטיל, אידיליש. אַזוי שטיל, אַז עס גלויבט זיך נאָהנט, אַז עס איז פאַראַן ערגעץ אַ וועלט פון ליאַרם, פון פּאַסירונגען, אַז ערגעץ-וואו פּויען מענשען גיגאַנטישע בנינים, פליהען אויף לאָפט-שיפען, רעוואָלוציאָנען, שלאָגען, און נאָך מעהר — צעשטערען.

אין'ן קליין שטעטעלע — אויף דעם שוויצער בערג — האָט מיך פערלאַזט. עס האָט מיך אפילו ניט פערגויזמערט די פּרימע ווי דאָס שטעטעלע הייסט. „שטיין" אָדער „רהײַנפעלד" אָדער אַן אַנדער נאָמען. עס איז מיר אויך ניט געווען קיין שום נפקא-מינה. אַ פּאָר הונדערט אַלטע הײַזער, גרויסע שטיינער, רויטע אַרער גרינע שינדלען אויף די דעכער, קרומע אַלטע, האַלב מיט גראָז פערוואַקסענע, פּוימער-פערשטעלטע געסער. זעלטען האָט מען זעהן אַ מענשען. איך בעווײַזט זיך אַ געשטאַלט — איז דאָס אויך אַן אַלטער בוים, אָדער אַ שמײַז וואָס געהט אַרום, פּאַמעלעך, ער'ד פּערפּאַנען, פּאַרט-געפּענטעם.

וואָס זענען די מענשען? מערקווירדיג — וואָס קלענער אַ אָרט, אַלץ זעלטענער וועהט מען דאָרט מענשען. פונקט דער היפּוך פון אַנדערע שטעטלעך אין דער אַלטער היים — אין רוסלאַנד. דאָרט אויך נאָמער, נאָהנטסטים, דאָרט אויך דאָס מײַלעל — אין מיטען שטאָט, צוגען פּאַשען זיך אויף דער גאַס, פּויערן, נערמנער — אבער איהר פיהלט די „שטאָט" — איהר זעהט אויף יעדען טריט מענשען. קרעמער שטעהען פאַר די קלײַטען, יודען געהען מיט די שטעקלעך, קינדער לויפען, שרײַען, ליאַר-מען, פּויערים פאָהרען אַרײַן מיט זײַערע פּאָהרען פון דאָרף — עס זשומעט, עס רעש'ט, עס לעבט. דער מענש זעהט זיך אָן.

און דאָס ניט בלויז אין די שטעטלעך פון יודישען תחום — נאָר אויך פון טיף רוסלאַנד. דאָס שטעטעל — ווי קליין עס זאָל ניט זײַן — איז אַ צענטער, עס איז דאָ אַ קלענערע אָדער גרעסערע געזעלשאַפטליכע אינטעליגענץ — דאָס דאָרף.

אין מערב-אייראָפּא איז אַנדערש. ניטאָ קיין דאָרף. זיי זענען דאָרט פּער-וואַקסען אינאיינעם: דאָרף און שטעטעל; דער איבערגאַנג איז קוים צו בעמער-קען. עס איז פאַראַן פּלוין די קליינע און די גרויסע שטאָט. אין דער גאַנצער ליאַרם פון דעם לעבען איז קאָנצענטרירט אויף דער גרויסער. דאָרט ווערט אויס-געשעפּט עבערגיע — אין דער קליינער שטאָט ווערט זי געזאַמעלט, אָדער גע-שפּאָרט...

און די קליינע שטאָט איז ניט נאָר רוהיגער, זי איז אויך טויטער, פער-פאַלענער, פערלאַזענער. זי געדענקט אויך מעהר.

איך געה אויף די „גאַסען" פון דער קליינער שטויבינער שטאָט. אַן אַלט הויז — אין דעם סמיל פון דעם פופצעהנטען יאָהרהונדערט — שטעלט זיך אַרײַן אין מײַן זעהר-פעלד. מיט גאָטיקלעך, מיט פּערעמלעך, בעשמאָלט די ווענט — מען זעהט ניט מעהר די פיגורען, אָבער עלייאַ-קשוועט די פאַרבען — אָבער מען בעמערקט נאָך די פּאַטשען, וואָס זענען אַמאָל געווען בעמאָלט, און דאָ אָדער דאָרט איז נאָך פערבליבען אַ פּנים, אַ סצענע פון די אַלטע בילדער.

דער דאַך-קאַרניז געשניצט. אַ דראַכן מיט עפּעס אַ פיגור פון אַ'אַמאָליגען מענשען אין די מלבושים פון אַ ריטער אָדער אַ מאַלדאַט. אַ בריינע ליכטבעל מיט וואַזירטע אַרבעל, בריינער פּלוידערן; אַ שווערד, אויפ'ן קאָפּ אַ בריינער הוט פערבערען.

און אויבער דער הויכער, שוואַרצער מיר אַנ'אויפשריפט אין פערגעלטערטען ריימען:

„דאָס הויז איז מײַנס
און דאָך ניט מײַנס.
דער וואָס געוועזען פאַר מיר,
געוועזען אויך ניט זײַנס.
די געהסט אַרויס,
איך געה אַרײַן,
און נאָך מײַן טויט
וועט'ס אויך אַזוי זײַן".

געשווינד, ניט קיין געוואָלדיגע פילאָ-זאָפיע, און אויך די „פּאָעזיע" ניט וועט קיין געהויבענע. אָבער פון די פּשוט'ע, פּמעט קינדישע ווערטער, געשריבען פון אַ'אַ געקאַנטער, שוין פון לאַנג אויס-געוואָרענער האָט מיט פיער אָדער פינף הונדערט יאָהר צוריק, האָט מיר אָנגעזע-כעגעוועהט אַזוי פיל דיכטאַרישער אמת צוזאַ מענשליכע עניוות, אַזאַ שטאַרקע קהלת-עלאַ, אַז איך האָב זיך ניט גע-קאָנט אָפּרײַסען פון דעם דרויז, און איך וואָלט פערגעסען אַז דעם צייל פון מײַן רייזע, און דער צייט פונא פּסהדען, און אַרומגעגאַנגען שעה'ענווײַז אין דעם שטעטעל, אַהן אַן'אַנדער בעשעפטיגונג ווי גאַנצמאָל און נאָכאַמאָל אַ געהן צום הויז און לייענען די מערקווירדיגע אויפ-שריפט.

מײַנס און ניט מײַנס — און ישראל'ס נאָך זיך, וועל ער מײַנט, אַז עס איז זײַנס. אַזוי געווען, אַזוי איז עס — און וועט תמיד זײַן אַזוי — אַזוי לאַנג ווי די בערג וועלען שטעהן — און נאָך ווײַ-טער, און נאָך לענגער.

זיי האָבען געהאַט אַ מערקווירדיג שאַרפען טויט-געפיהל, די מענשען פון אַמאָל. „מיטען אין דעם לעבען זענען מיר מיטע" — דאָס זענען געווען דער פּרי-מיטער מאַנאַר גאָטסקער — דער מבר-פר, האָלבײַן און דײַטשלאַנד און איטאַליע אין אומאַ'יען האָבען געמאָלט דעם „טויטען-טאַנץ" — דער טויט אַלס טאַנ-צער, די מענשען אַלס נאַרישע טענ-צער. עד'ער טאַנצט פאַר זײַן בײַטעלע לעבען — דער קיסר פאַר זײַן קרוין, דער בעטלער פאַר זײַן בײַסען ברויט, דאָס מײדעל פאַר איהר ליבע. אַ טויטען-טאַנץ — אָדער ווי דער אײַנציגער האַל-בײַן האָט עס — און אײַנעם פון זײַנע מאָנומענטאַלע האָלץ-שניטען געמאָלט — אַ „טויטע-טאַנץ". און וואָס עלטער, וואָס פערצײַטיגער די קולטור, אַלץ שטאַרקער דער טויט-געפיהל, אַ חוץ אַ[ש]ר דער יודישער, וואו די בעציהונג צום לעבען איז געווען תמיד שטאַרקער, ווי צום טויט; וואו דער פּראָבלעם איז געווען צו לעבען, ניט צו שטאַרבען. „דער „העלדען-טויט" איז אין אַלע אַנדערע קולטורען, אפילו אין דער ראַפינירטער מעהר, דער גריכישער — דער העכסטער מעהר און לעצטער אידעאַל. דאָ זענען שוין די סטאָאיקער געקומען מיט זייער אידעאַל פון לעבען, וואָס איז געווען זייער לעצט וואָרט: „שוועגאַנאַוויא" — ווארט שטאַרבען, מיתה יפה!

דער יודישער אידעאַל איז געווען תמיד: העלדען-לעבען, ניט לע-בען ווי אַ העלד, נאָר העלדיש; ניט ווי אַ גבור, אָבער שטאַרק. און דערנאָך: „תמות נפשי עם פלישתים" — און אַ כוח.

און אַזוי אַ גאַנצע טאָג — אַרומגע-וואַנדערט צווישען אַלטע, גרויע הײַזער, בײַ דער פּנים פון דעם לעצטען מאַמאַר-שיף, וואָס פּטערט פון שאַפרויזען קיין קאָנסטאַנץ, פון דער שוויץ קיין דײַטש-לאַנד, פון דעם רהײַן צו דעם „באָדען-זעע", האָט מיך דערמאָנט, אַז איך דאַרף ערגיץ פאָהרען, אַז דאָס קלײַנע שטעטעל פּײַט רהײַן איז נאָר ניט מײַן לעצטער ציל.

און פאַרוואָס ניט? וואָס איז דער לעצ-טער ציל"? וואו קאָן מען זיך אָפּשטעל-לען, און וואו זאָל מען זיך? דאָ, דאָרט — אַלצדינג איז „מײַנס און דאָך ניט מײַנס" — און נאָך מײַן טויט וועט עס ווײַטער אַזוי זײַן. ווײַטער וועלען שטעהן די גרויע שטײַנער אין קוקען אויף דעם גרויען רהײַן, בײַז אויך זיי וועלען צוזאַ-מענפאַלען אין דער רהײַן...

אַ גליק, וואָס מען מוז פאָהרען ווײַטער צו שווער ווערען די געדאַנקען. „לעבען איז ניט נויטיג, פאָהרען איז נויטיג" — די אַלטע רוימער, וואָס האָבען אויסגעבויט דאָס וועלטל, זענען געווען קלוגע מענשען, זיי האָבען געוואוסט: דאָס אומרוהיגער זײַן פון דעם לעבען איז — וואַנדערען.

לאָנדאָן, 24. נאָוו. (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ועד הקהלות, [אויף] וועלכער עס איז אויסגעהערט געוואָרען אַ בעריכט פון דער אויסלענדי[שע]ר קאָמיסיע בנוגע דעם מצב פון די [יודע]ן אין אונגאַרן, רומעניען און פער[שיד]ענע. ס'איז אויך געהערט געוואָרען ווע-גען צעכען-געזעץ אין פּוילען. דער ועד השהלות האָט בעשלאָסען אויף וואַס[ער]ען איצן ער זאָל צו הילף קומען די יודען און די דערמאָנטע לענדער. מ'האָט אויך אָנגענומען אַ בעריכט וועגען דער איצ-טעראָוויגען בײַ די רעגירונגס-פאַרשטעה-דער מכח דעם פרעמדען-געזעץ.

א קאַסירער פון א טאָמאַשאָווער יודישער פאָלקס-באַנק
צוגענומען 4.500 זל. און ענטלאָפען.

[ט]אָמאַשאָוו. (טעלעפאָניש). אין דער [טאָ]מאַשאָווער פאָלקס-באַנק האָט זײַט 4 [יאָ]הר געאַרבייט אַלס קאַסירער אַ געווי[סע]ר אברהם ווײַסבערג, וואָס האָט זיך [ע]רוואָרבען דעם צוטרוי פון דער לייטונג [או]ן דורך זײַן תמיד פלײַסיגען אָפּט דורכ-[גע]הן צעהנדליגע טויזענדער זל.

[א]ווײַסבערג האָט געהאַט אַ גאַזשע פון [...] זל. אַ חודש און דערפון דערנעהרט [ז]פאַמיליע. לעצטענס איז אין לעבען [...]'ס שטילען יונגערמאַן אַרײַנגעקומען [...] שנוי. ער האָט פּלוצלונג אָנגעהויבען [...] פערקעהרען אין אַ פערדעכטיגער גע-זעלשאַפט, פאַר וועלכער ער האָט ער-קלערט, אַז ער האָט חשק צו פאָהרען קיין אויסלאַנד.

דעם 18. ד. ח. האָט ווײַסבערג דעם דירעקטאָר איבערגעגעבען די קאַסע, וואָס דער לעצטער האָט געזאָלט קאָנ-טראָלירען ערשט מאָנטאָג, און תיכף דערויף געזאָגט די משפחה, אַז ער מוז פאָהרען אויף עטליכע טעג קיין פּיעטר-קאָוו. מאָנטאָג, אַז דער דירעקטאָר האָט קאָנטראָלירט דאָס געלד האָט זיך אַרויס-געשטעלט, אַז דאָרט פעהלט 4,500 זל.

טראגישער גורל פון א יודישער יתומה,
וואס איז פערנארט געווארען אין דער נעץ פון א פרויען-הענדלער.

אלפאנס שטעלט זיך פאר אלס לאדזשער סוחר, וואס איז פערליבט אין דער יתומה איבער די אויערן און פיהרט זי אוועק פון דער מוטער'ס הויז.

(ק)

לאדזשער כראניק.

צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען.

(ג) דאס מיליטעריש - פאליציאישע ביורא ביים מאגיסטראט מאכט בעקאנט, אז דעם 15, 16, 17, 19 און 20 דעצעמבער וועלען פארקומען הוספה-קאנטראל-פערזאמלונגען פון רעזערוויסטען אין לאנד-שטורם מיט געווער (קאט. A, C און 1 C) פון די יאהרגענג 1901, 1899, און 1887, און אויך די יעניגע פון די יאהרגענג 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 און 1898, וואס האבען זיך צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין 1925-6 נישט צוגעשטעלט.

צו די הויפט - קאנטראל - פערזאמלונג דארפען זיך שטעלען די אלע פון די דערמאנטע יאהרגענג, וואס וואוינען אין לאדז.

דער יד אחת צווישען די גרויסע לאדזשער בוימוואל-פאבריקאנטען.

דער ניי-געשאפענער טרעסט לאזט זיך שווער הערען. – בעשלאסען צו העכערן דעם „צעניק" אויף זומער סחורות.–צי איז אזא העכערונג דורכפיהרבאר?

(סיל.)

צוגאב-פאבאר.

דאס פאליציאיש-מיליטערישע ביורא ביים מאגיסטראט מאכט בעקאנט, אז מארגען פינקטליך 8 פריה דארפען זיך שטעלען פאר דער צוגאב-פאבאר-קאמיסיע אין לאקאל אויף טראוגוטא 10. די געבוירענע אין די געבוירען אין די יאהרען פון 1906 ביז 1883 איינשליסליך, וואס זיינען ביז-איצט נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר-קאמיסיע און זיי האבען דעם 1. אויגוסט געהאט אויפ'ן שטח פון פ. ק. אז לאדז 11 געהערענדיג צו די פאליציי-קאמיסאריאטען: 1, 4A, 6, 7, 10, 12, 13 און 14.

* * *

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1907

דאס מיליטעריש פאליציאיש-ביורא ביים מאגיסטראט מאכט בעקאנט, אז מארגען מאנטאג, וועט די רעגיסטראציע נישט פארקומען.

אומזיסטע בלאנקעטען פאר דעפעשען.

(ע) די פאסט מאכט בעקאנט, אז אנ' הייבענדיג פון 1. דעצעמבער וועלען בלאנקעטען פאר דעפעשען ארויסגעגעבען ווערען אומזיסט.

דער טראמווי 6 וועט צוגעהן ביז דער צענטראלע פון דער קראנקען-קאסע

אקציע אויסצולייזען די הייליגע קברים אין ירושלים.

עס איז שוין פיל געשריבען געווארען וועגען דער פערוואהרלאזטקייט פון די הייליגע קברים אין ארץ-ישראל.

צענדליגער קברים פון די נביאים תנאים און חכמים פון אלע דורות זיינען אהן שום השגחה און די אראבער פאטשען זייערע בהמות אויף זיי.

פיל אלטע מערות, ווי די „מערת כלבא-שבוע" האבען מיט עטליכע יאהר צוריק אפגעקויפט פראנצויזישע מיסיאנערען און פון דארט ארויסגעפיהרט די אנטיקוואַרישע ארונות. אנדערע קברים געפינען זיך סתם אין אראבישע הענד און דער צוגאנג איז פערבונדען מיט ממון און דמים. די קברים פון די בעלי-תוספות, פון ברטנורא, פון „מרדכי", און פיל אנדערע, געפינען זיך אין א שרעקליכער פערוואהרלאזיגקייט. כדי ענדליך א סוף צו מאכען צו דעם טרויריגען מצב האט זיך אין ירושלים געגרינדעט א חברה „חברה לחשגחה ותיקון מצבות קברי הצדיקים בא"י. די דאזיגע חברה האט שוין איהרע אפטיילונגען אין פראג אין, קאהיר א. א.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז קיין לאדז געקומען דער גרינדער פון דער חברת ה' יחיאל מייער מארגענשטערן, כדי דא אדורכצופיהרען א אקציע לטובת דער געזעלשאפט. ביז איצט זיינען אויף דעם צוועק נעזאמעלט געווארען 600 פונט.

—o—

דער נדבן פיניע גערשאווסקי גיט ווידער א גרויסע און וויכטיגע מתנה פאר דער יודישער פערמע אין העלענובעק.

הויפט-ראט פון די יודישע סוחרים-פעראיינען אין פוילען

הערט מארגען געשאפטן אין ווארשא.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, קומט פאר אין ווארשא מארגען, דעם 28. ד. ח. די ערשטע קאנסטיטואירענדע זיצונג פונ'ם הויפט-ראט פון די יודישע סוחרים-פעראיינען אין פוילען.

דער סדר-היום איז פאלגענדער:

1) עפענונג, 2) וואהלען פון די מיטגלידער פון ראט און זייער שטעל-פערטרעטער, 3) בודזשעט פון הויפט-ראט, 4) נאכקענטעטע אויפגאבען פון ראט, 5) פרעע פארשלאגען.

אין דער איצטיגער צייט, בעת די ארבעט פון די איינצעלנע סוחרים-פעראיינען איז לכתחילה פער'משפט אויף דורכפאל צום שאדען פאר'ן יודישען סוחר'טום איז דאס שאפען א אפנחמטליבע שטארקע סוחרים-ארגאניזאציע, א חיכטיגער עטאפ אויפ'ן וועג בעזונד צו מאכען די חירטשאפטליכע פערהעלטנישען אין פוילען.

אין דער דאזיגער קאנסטיטואירענדער זיצונג וועט פאר'ן סוחרים-פעראיין, פאטריקאווער 10 זיין פערטרעטען פרעזעס יעקב אייזנער. אויף דער פארבערעטונג דעם 27. ד. ח. וועלען זיך בעטייליגען פאר'ן דערמאנטען סוחרים-פעראיין פרעז. אייזנער, פ. גארדאן און דיר. ארבאך.

נאכט-דיזשור אין די אפטייקען.

האנדעלס-באנק פינאנסירט דעם בוי פון 54 הייזער.

שוין אין יאהר 1928.

שפיי-קעסקלעך אויף די טראטואַרען.

דער היינטיגער סימפאניע-קאנצערט.

וועגן היימישע זאכען און היימישע מענשען

דער יובילעאום פון די לאדזשער „יאנגמענס".–ווי אזוי דא זעהט אויס א יודישע שמחה.– א גרוס פון יוליוס אדלער.–ער' וועט בקרוב זיין אין לאדז.

(בריף פון ניו-יארק, ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט") – פון ג. אייזנער.

ווייסער זאל
„מאנטיפעל"
זאכאדניא 43.

„אררט"
ארטיסטישער רעווי און קאמער טעאטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראדערזאן און ה. ראזענט...

ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע
פון צוויי גרויסען פראגראם
א. נ.
די מוזינקע אויסגעגעב...

היינט זונטאג,
2 פארשטעלונגען
7.45 און 10 אוונט

די קאסע איז אפען טעגליך
פון 5 א זייגער אן.

נייער שטאט-פרעזידענט דעפ. זשעמיענצקי

וועגן דער פארשטעהענדער טעטיגקייט פון נייעם מאגיסטראט.

שטיצען די בוי-בעוועגונג און פערענדיגען די מאנאליזאציע – דאס זענען די הויפט-אויפגאבען.– קיין נייע שטייערען וועט דער מאגיסטראט צו דעם צוועק נישט נעהמען; געלד האפט ער צו בעקומען דורך א הלוואה.– קיין שיקאנען בנוגע די בירגער פון שטאט מצד דעם סאציאליסטישען מאגיסטראט.– גלייכהייט פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען.

ווער איז דער נייער שטאט-פרעזידענט.

דער נייער שטאט-פרעזידענט דעפ. אינזש. בראניסלאוו זשעמיענצקי איז געבוירען געווארען אין יאהר 1885 אין ווילנא. געענדיגט האט מיטעלער גימנאזיום און שפעטער שטודירט און לעבט בערגער און מאסקווער פאליטעכניקום.

ביים אויסברוך פון דער מלחמה איז אינזש. זשעמיענצקי געקומען קיין פוילען, וואו ער האט זיך פערנומען מיט'ן ארגאניזירען די פראפעסיאנעלע פער-איינען. אין 15. יאהר איז ער איינגעזעצט געווארען פאר זיין פאליטישע טעטיגקייט און דער רוסישער תפיסה אין. ווארשא.

נאכ'ן ארבייטען פון די דייטשען קיין פוילען איז אינזש. זשעמיענצקי מצד די פראפ. פעראיינען ארויין אין בירגער-קאמיטעט פון דער הויפט-שטאט און זיך געווידמעט די פראגען פון דער זעלבסטפערוואלטונג. אינגיכען איז אבער זשעמיענצקי ווידער אמאל איינגעזעצט געווארען אין תפיסה דאס מאל דורך די דייטשען. שפעטער איז ער אויך אינטערנירט געווארען און געשיקט געוואלדען און שטשיפיארנע אין דערנאך אין האוועלבערג און פראגנשטאדט.

בעת דער ממשלה פון רעגענטשאפט האט ווערט זשעמיענצקי בעפרייט פון תפיסה און קומט ווידער אמאל קיין ווארשא, וואו ער ווערט גענעראל-סעקרעטאר פון ארבייטס-רעפארטאמענט.

אין נאוועמבער 1918 ווערט אינזש. זשעמיענצקי א מיטגליד פון דער לאנד-ליכער רעגירונג פון דער פוילישער פאלקס-רעפובליק. און דער שפעטער רעפובליקאנישער רעגירונג מאראטשעווסקי'ס פערנעמט ער דעם פאסט אלס ארבייטס-מיניסטער.

אלס רעפרעזענטאנט צום קאנסטיטואנט-סיים, געוועהלט פון לאדז, איז אינזש. זשעמיענצקי געווען דער פרעזעס פון דער קאמיסיע פאר ארבייטס-שוץ און א מיטגליד פון דער ארמי-פערפאסונגס-קאמיסיע.

אויך אין איצטיגען סיים האט דעפ. זשעמיענצקי מיטגעארבייט אין די דעריגע קאמיסיעס און אין נאוועמבער 1925 ווערט צום צווייטען מאל ארבייטס-מיניסטער אין פרעסקער קאבינעט סקר'ס קאאליציע-קאבינעט.

דעפ. זשעמיענצקי איז א מיטגליד פון הויפט-ראט פון פפ"ס און א מיטגליד פון צענטראלען אויספיהר-קאמיטעט פון דער האוויטער פארטיי.

* * *

פרעזידענט זשעמיענצקי וועגן די אויפגאבען פון נייעם מאגיסטראט.

בנוגע די הויפט-אויפגאבען פון נייעם מאגיסטראט האט פרעזידענט זשעמיענצקי אין א אינטערוויו ערקלערט, אז פאר די וויכטיגסטע אויפגאבע פון נייעם מאגיסטראט האלט ער דאס בויען, בולינגע ארבייטער-הייזער און צוצאלען מיט'ן פערענדיגען די מאנאליזא-

דער נייער שטאט-פרעזידענט.

ציע-ארבייטען. דאס רעדענט דער נייער מאגיסטראט צו דערגרייכען מיט דער הילף פון א הלוואה, מחמת פון דער קאנאליזאציע וועלען געניסען די שפעטערע דורות און די לאסט קען דערפאר נישט ארויפגעלעגט ווערען אויף איין דור.

דאס שטיצען סיי די פריוואטע, סיי די געזעלשאפטליכע בוי-בעוועגונג איז אויך אין הסכם מיט די צילען פון דער רעגירונג. דער פרעזעס פון דער „באנק נאצ. קראיאווע", גענעראל גורעצקי האט אויף דער זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט ביים מיניסטערען-ראט צו-געזאגט צו שטיצען פרייז די בוי-אקציע פון די זעלבסטפערוואלטונגען.

דער נייער מאגיסטראט וועט אויס-נוצען, זאגט ווייטער פרעזידענט זשעמיענצקי אלע הלכה-וקוועלען פון די פערמעגליכע שיכטען פאר דעם צוועק. דאס הייסט אבער נישט, אז דער נייער מאגיסטראט וועט בעגעהן שיקאנען. מיר וועלען בלויז אויסנוצען אלע אמגעשטעלטע רעכט, כדי צו קענען רעאליזירען אונזער בוי-פלענער. קיין נייע שטייערן וועלען מיר נישט נעמען. מיר וועלען בלויז פון די ביז איצטיגע שטייערן איינמאהנען דאס וואס דער שטאט געהער.

אינ'ם ווייטערדיגען געשפרעך האט דער נייער שטאט-פרעזידענט איבער-געשטראכען די אויפגאבען פון מאגיסטראט אויפ'ן געביט פון געזונדהייטס-וועזען, ווי בויען שפיטעלער, ריינונגען און בריקירען די גאסען א. א. געזעלשאפטליכע אויפגאבען און שול-וועזען, בעזונדערס דער אויסער-שול-בילדונג. דער פאקט, וואס אין נייעם מאגיסטראט בעטייליגען זיך סאציאליסטען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען, איז א גא-ראנטיע, אז דער בעהאנדלונג פון אלע די נאציאנאליטעטען אין לאדז וועט קיין עוולה נישט געשעהן און דאס צו-זאמענלעבען וועט געשטיצט זיין אויף גלייכהייט.

—○—

וואס ווערט היינט געשפילט

אין די טעאטערן און קינאס?

פילהארמאניע — 12 מיטאג — פריהמארגען-קאנצערט. 9 אווענד — „זייער חופה-נאכט".

ארגט — „די מוזיקער".

שטאטיש-טעאטער: 12 מיטאג: א קינדער-פארשטעלונג, „סטאראדוויעסקא פויארקא". 4 נאכמ. „קרול ביאררייטף", אווענד „פער גינט".

פאפולארני — אויף אגרודאווא 18 נאכמ. און אווענד „גרי-גרי". אויף פיעט-ריקאווער 295, נאכמ. און אווענד „צוויי טוהאי-בעיאוויטש".

קאמער-טעאטער — „סאנטע קרויטצעראווא".

גאנג — פאט קלויטס שוואמען".

ראיטסקי-פאלאק — „אז ס'חתט מיך לאזען, וואס מען ס'מאכען".

קאסינא — „דאס צובעזאגטע לאנד".

ספלענדיד — „די ליבעס-נאכט".

גראנד-קינא — דער פיפיגסטער גנב פון דער וועלט".

טשארי — „די רויבער-אינזעל".

נאוועשטשי — „לאנגזאם ביז צום ציל".

אדעאן — „דער רויבער ארסען".

קארסא — „דער קעניג פון צפאשען".

נייער מאגיסטראט נעמט דינסטאג איבער די מאכט.

קאנפערענץ פון שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי מיט'ן אפטרעטענדען וו.-פרעזעס וואיעוואודזקי.

(מ) דער ניי-אויסגעוועהלטער שטאט פרעזידענט דעפ. אינזש. זשעמיענצקי האט נעכטען אפגעשטאטעט א וויזיט און מאגיסטראט און דארט אפגעהאלטען א קורצע בעראטונג מיט'ן אפטרעטענדען וויצע-פרעזידענט וואיעוואודז-קי. אין רעזולטאט פון דער זיצונגער בעראטונג איז בעשלאסען געווארען צו-נויפ-צורופען אויף מאנטאג א זיצונג פון נייעם פרעזידיום, אויף וועלכער עס וועט פארקומען דאס איבערגעבען די מאכט. דינסטאג, ווידער, וועט פארקו-מען א זיצונג פון גאנצען מאגיסטראט, אויף וועלכער דער פרעזידיום וועט פאר-טיילען די רעסארטען פאר די לאוונ-קעס, ד. ה. בעשטימען די צופטיילונגען.

דער פרעזידיום פון נייעם מאגיס-טראט איז בעשטימט, אז אלע לאוונ-יקעס זאלען האבען אמטען. די מעשה איז, וואס לאוונ-יקעס זענען פארהאן 8 און צופטיילונגען בלויז 6, דערפאר וועלען 5 בעקומען האבען די סאציאליסטען. עס ווערט דערום געפלאנט, אז די 6. אפ-טיילונג, נעמליך די ווירטשאפטליכע, זאל געטיילט ווערען אויף 2 און מיט זיי וועלען אנפיהרען 2 בירגערליכע לאוונ-יקעס, דער דריטער בירגערליכער לאוו-ניק וועט מסתמא אויך צוגעטיילט ווע-רען צו א געוויסער אפטיילונג אלס צווי-טער לאוניק.

נאכדעם ווי די ארבייט אין מאגי-סטראט וועט רעארגאניזירט ווערן, האט 1 לאוניק איבערנעמען די ארבייט פון שטאט-ראט, ווי דאס צוזעהן זיך מיט שטאט-ראט, די מעלדונגען-בולער א.א.

וואס שייך די פראגען, וועלכע וועלען שטעהן און דער שפיץ פון די אפ-טיילונגען, וועט האט ענטשיידען ווערען אויף דער מאנטאג'דיגער זיצונג. אזוי ארום וועט שוין די וואך דער מאגי-סטראט זיך פעסטיגען אין די הענט פון דער נייער מאכט.

ווי מען איז אינפארמירט איז, האט דער נייער מאגיסטראט זיך אזוי צוגע-איילט איבערצונעמען די מאכט צוליב פאלגענדען טעם: לויט'ן געזעץ ל.מט די מאגיסטראט-מיטגלידער, וואס האבען געארבייט 5 יאהר, א פענסיאנירונג און דער גרויס פון איין חודש'ליכער פענ-סיע פאר יעדען יאהר. היות ווי דעם 1. דעצעמבער ווערט 5 יאהר, ווי דער אל-טער מאגיסטראט האט איבערגענומען די מאכט, איילט זיך דערופער דער נייער מאגיסטראט צו, אז די מאגיס-טראט-קאסע, וואס איז נישט זעהר רייך אין מיטלען, זאל די פענסיאנירונג קענען אויסשפארען.

דינסטאג מיטאג וועט דער אלטער מאגיסטראט-פרעזידענט זיך געזעגענען מיט די בעאמטע און דערויף וועט פאר-קומען די בעגריסונג פון נייעם שטאט-פרעזידענט.

דאנערשטאג צווייטע זיצונג פון שטאט-ראט.

(—) דאנערשטאג פינקטליך 7.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון שטאט ראט פאמארסקא 16 די 2. (1. פון דער סעסיע) שטאט-ראט זיצונג מיט פאלגענדען סדר-היום:

1) קאמוניקאטען; 2) וואהלען פון א פרעזידיום פון שטאט-ראט, ווייצע-פרע-זעסען און סעקרעטארען; 3) שטאטי-שע קאמיסיעס, שטעטישע דעלעגא-ציעס, וואהלען פון א מיטגליד און דאס פון דער אלגעמיינער אינסטיטוציע פון געזונדהייטס פערזיכערונגען, פראגע ווע-גען רעגולאמין פון די זיצונגען און דאס לעזען דעקלאראציעס פון די פראקציעס.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
„לאדזשער
טאגעבלאט".

Inteligentna panienka z 7-io klasowym wykształceniem—poszukuje kondycję do 1—2-ga dzieci od 4 lat. Początki hebrajskiego. Odpowiedź do redakcji dla „Zdolnej". 4957

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש – 20 –

גאסטראלען פון די בעליבטע אמעריקאנער געסט

אננא און היימאן יאקובאוויטש

היינט זונטאג, 9 אווענד צום צווייטען מאל אין לאדז

זייער חופה-נאכט

מעלאדראמע 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ.

הויפטראלען דארא—אננא יאקובאוויטש, מאריס—היימאן יאקובאוויטש.

ס'ווערען געזונגען נייע געזאנגס-נומערן וואס איז אין לאדז נאך נישט געזונגען.

מאנטאג ד. 28. 9 אוו. גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50 „די פוילישע חתונה" אין 8 בילדער מיט פראלאג מיט געזאנג און טענץ פון מאמאשעווסקי. הויפטראלען: שיינדעלע — אננא יאקובאוויטש, יאנא ציגיינער פידלער—ה. יאקובאוויטש.

דינסטאג ד. 29-טען צו ביליגע פרייזען — „די גרינע פלה" אלע פיעסען זענען רעזשיסירט פון היימאן יאקובאוויטש.

ס'נעמט אנטייל: פר' זאוקינא, בעזמאן, מאכאראווסקא, פאדערמאן, ה"ה: בירנבוים, אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, פאליאנסקי, צוויליך. רעזשיסער-פיהרער: בעזמאן. בינע-לייטער: מאכאראווסקי. מוזיקאלישע לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אנאנס: די נאהנסטע פרעמיערע מאלי דאלי

טעאטער און מוזיק.

דער קאנצערט פון מאריא לאביא.

צו דעם דינסטאג'דיגען קאנצערט פון דער בעריהמטער איטאליענישער אפערן-זינגערין מאריא לאביא האט זיך צונויפ-געזאמעלט סך-הכל אנ'ערך פון איינציגע מבינים מענשען. עס ווילט זיך פרעגען דערביי א שאלה: צי די סבה פון דעם פוסטען זאל זענען טאקע די גרויסע פרעסט, וועלכע האבען זיך היי-יאהר אזוי פריהצייטיג אוועקגעשטעלט אדער, אז דאס לאדזער מוזיקאלישע פובליקום, וועלכע ווייזט תמיד ארויס אזוי פיל אינ-טערעס פאר געזאנג, איז שוין אזוי בעצייטענס מיד געווארען פון די איי-ניגע געזאנג-קאנצערטען, וועלכע ס'איז אונז אויסגעקומען צו הערען במשך פון דער קורצער צייט זייט דער ערעפנונג פון מוזיק-סעזאן.

און באמת א שאד. די אלע, וועלכע זענען צו דעם דאזיגען קאנצערט נישט געקומען, מעגען בעדויערן, ווייל גראד אט די גרויסע זינגערין איז נאך ביכולת צו דערוואַרעמען דאס מענשליכע הארץ מיט איהר ג'ויסער קלאנגפולער פראכטפולער שטימע און א וואונדער-שעהנעם און איידעלען טענאר. מאריא לאביא איז שוין מיט 10 יאהר צוריק געווען בעקאנט אויף די גרעסטע איירא-פעאישע אפערן-ביהנען און נישט קוקענ-דיג דערויף, וואס אין געוויסע מאמענטען בעמערקט זיך שוין ביי איהר, ליידער, דייטליכע סמני זקנות — א געוויסע טרוי-קענהייט און בעלייגסקייט אין די העכע-רע רעגיסטערס, א מאטקייט אין איהר מעטזא וואטשע — דאך פערמאגט נאך עד היום די הערליכע זינגערין אזוי פיל קראפט און גלאנץ, אזא פערקווירדיגע שטים און אטעם-טעכניק, אזא זעלטענע עקספרסיע און פלאסטיק, אזא רייכקייט פון אינטאנאציע, אז זי איז נאך אומ-שטאנד אויך היינט צו בעגייסטערן דעם מוזיקאלישען עולם און ארויסרופען א געהעריגע התפעלות פאר איהר מייס-טערהאפטער געזאנג-קונסט.

מאריא לאביא האט אויסגעפיהרט א גאנצע ריית אינטערעסאנטע איטאליע-נישע קאמפאזיטארען און זעלטען געזונ-גענע ווערק פון 17 און 18 יאהרהונדערט, הויפטזעכליך, פון די פערטרעטער פון די ווענעדיגער שולע (מיגענטע ווערדי, קאוואללי און אנדערע) בעפינענדיג פאר יעדע קאמפאזיציע דעם א גוטיגען אויס-דרוק און שאטירונג. שוין דאס פראגי-ראם אליין זאגט עדות אויף איהר פיי-נעם געשמאק, הויך-ענטוויקעלטע מוזי-קאלישע קולטור און אונגעוועהנליכע אינטעליגענץ, און אויב מיר וועלען נאך צוגעבען דערצו איהר איינגנארטיגען חן, אין דער אינטערפרעטאציע, דאס פערמיידען פון די באנאלע עפעקטען פון דאס רוב אפערן-זינגער און א וואונ-דערבארע „גראציע", מיט וועלכען זי איז דורכגעדרונגען איהר גאנצעס חן, זען אין ארט זינגען, וועט פאר אונז קלאר ווערען דער שטארקער איינדרוק, וועלכע די קינסטלערין האט געמאכט אויף דעם קליינעם, אבער מוזיקאלישען פובליקום.

אויף דעם האט די זינגערין געמוזט זינגען איינציגע מאל און דעם גרעסטען בייפאל האט זי בעהאט מוט'ן אויספיהרען די בעקאנ-טע אריע פון „קארמען". נישט אומזיסט ווערט מאריא לאביא פערעכענט, אלס איינע פון די בעסטע „קארמענס" אין דער וועלט.

די קלאוויר בעגלייטונג פון אונזער בעקאנטען קינסטלער דיר. רידער איז, ווי תמיד, געווען א אויסגעצייכענטע.

ד"ר ל. פריבולסקי.

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערסווירדיגע איבער-לעבענישען און ליידענשאפטען.

(164-טע פארטזעצונג.)

קאפיטעל 72.

די רעטונג.

אננא האט זיך אין דער לעצטער צייט צוגעהערט צו אלעם, וואס מען האט ביי איהר פאטער אין הויז, זי האט געהערט וואס דער אינספעקטער האט געזאגט צו איהר פאטער, ווען ער האט איהם איבערגעגעבען דעם שליסעל צום געהיימען גאנג אין תפיסה. זי האט געהערט ווי דער בעאמטער פון געריכט האט געזאגט איהר פאטער ער זאל צוריקפיהרען דעם פערזאנטלעכען אין טויטען-קאמער. זי האט זיך פעסט ענטשלאסען צו ראטעווען ארטור'ן. זי האט יעצט געוואוסט אז איהר פאטער האט דעם שליסעל פון טויטען-קאמער.

— דאס איז דער איינציגער וועג איהם צו ראטעווען! פלעגט זי אפט זאגען צו זיך אליין. איך מוז בעקומען דאס מיטעל, איך מוז בענוצען דעם וועג.

זייט זי האט געוואוסט, אז ארטור געפינט זיך אין טויטענקאמער, האט זי נישט געגעסען. זי האט געוואוסט, אז די שעה'ן זענען געצעהלטע, אז יעדע מינוט אין יעצט טייער און איהר יונגער קאפ האט געארבייט און געזוכט א מיטעל ווי אזוי צו בעקומען דעם שליסעל. זי פלעגט זיך צוהערען צו יעדען גערויש אין דער שטוב. יעדעס מאל, ווען מען פלעגט עפענען די טיר, פלעגט זי א ציטער טון, פלעגט צולעגען דאס אויער צו דער וואנד און הערען, ווער עס איז געקומען און וואס ער וועט זאגען.

איינמאל איז זי געזעסען אין איהר צימער טרויעריג און פערטראכט. פלוצ-לינג האט זי געהערט קלינגען. איהר פאטער איז געגאנגען עפענען די טיר. זי איז ארויסגעקומען אין גרויסען צימער זעהען ווער עס איז געקומען. דאס הארץ אבער האט איהר געזאגט, אז דא איז מען געקומען וועגען ארטור'ן.

עס איז ווירקליך ארייגעקומען א בעאמטער פון קרימינאל-געריכט און האט איבערגעגעבען איהר פאטער א פערזיגעלטען בריף. מיכאעל האט צוגענומען דעם בריף הין אונטערגעשריבען אין בוך. דער בעאמטער איז אוועקגעגאנגען.

האסטיג האט מיכאעל אויפגעריסען די קאנווערט און האט דורכגעלעזען דעם בריף מיט די אויגען. ער איז טרויעריג געווארען.

— עס איז פערפאלען טאכטער! האט ער אויסגערופען. עס איז מעהר קיין רעטונג דא פאר'ן בארון פאן באטיאני! עס איז דער בעפעהל, איך זאל אלץ פארברייטען. מארגען וועט מען איהם אויפהענגען.

מיט די ווערטער האט ער איהר דערלאנגט דעם בעפעהל.

— לעז אליין, טאכטער.

אננא האט גענומען דאס שרעקליכע פאפיר און געלעזען:

„דאס קעניגליך-קעניגליכע קרימינאל-געריכט פון בודאפעשט הייסט דעם הענקער מיכאעל, ער זאל פארברייטען אלץ, וואס נויטיג איז צו צו דער איינריכטונג פונ'ם פערברעכער ארטור, געוועזענער בארון פאן באטיאני, ער מוז שטארבען דורך הענגען".

אננא האט אנגעהויבען ציטערן. זי האט געוואוסט דעם שרעקליכען בעפעהל. זי האט דאך געוואוסט, אז דער בעפעהל וועט אמאל קומען, אבער אזוי איז שוין דער מענש. אזוי לאנג ווי ער אטעמט, האפט ער. אננא האט נאך אלץ געהאפט, אז דער קייזער וועט בעגנעדיגען ארטור'ן אז עפעס וועט נאך געשעהן אום איהם צו ראטעווען, צו בעפרייען. יעצט אבער איז שוין אלץ פערלוירען. יעצט מוז ער שטארבען ווי א פערברעכער אויפ'ן עשאפאט.

— וואס קענען מיר העלפען? האט זי געזאגט, דו מוזט טון, וואס מען הייסט דיך, פאטער. אבער אך! איך וויל איהם זעהען נאך א מאל פאר זיין טויט. פאטער! פיהר מיך צו איהם.

— איך טאר עס נישט קינד, האט מיכאעל געענטפערט, און צו וואס דארפסטו עס? עס איז נישט קיין פרעהליכער אנבליק פאר א יונג מעדעל.

— איך בין שטארק גענוג, פאטער, איך וועל עס איבערטראגען.

— נייז, קינד, איך קען עס נישט. דו דארפסט נישט ארונקומען אין די טויטען-קאמער.

— וואו געפינט זיך די טויטען-קאמער?

— צו וואס פרעגסטו אזעלכע נארישקייטען, קינד? עס איז נישט פאר דיר!

— פאטער! איך בעט דיך! איך בעשווער דיך! פיהר מיך צו איהם. איך וויל איהם נאך א מאל זעהן. גיב מיר דעם שליסעל און זאג מיר וואו די טויטען-קאמער געפינט זיך, וועל איך אליין געהן צו איהם.

— דו וועסט אליין נישט טרעפען דעם וועג.

— פאטער! דו גיב מיר דעם שליסעל. איך וועל שוין טרעפען דעם וועג.

— איך קען עס נישט טון, טאכטער. איך האב געשוואוירען, אז איך זאל קיינעם נישט געבען דעם שליסעל.

אננא האט געטראכט עטליכע מינוט. זי האט געקלערט, ווי אזוי זי זאל דאך ארויסבעקומען דעם שליסעל ביי איהר פאטער. פלוצלונג איז איהר א נייער געדאנק געקומען אין קאפ אריין.

— פאטער, ווייז מיר ווייניגסטענס דעם שליסעל צו יענער טיר.

— צו וואס דארפסטו איהם זעהן? דו ביסט פון זינען ארויס, קינד!

— עס איז א קאפריז פון מיר, איך ווייס עס, האט זי געזאגט, וואס ארט עס דיך אבער? קענסטו מיר נישט צוליב טון אזא קלייניגקייט?

מיכאעל האט ארויסגענומען דעם שליסעל פון זיין רעק און האט איהם גע-וויזען זיין טאכטער. אננא האט איהם דערקענט, אז דאס איז דער ריכטיגער.

— פון וואנען ווייסטו, אז דאס איז דער ריכטיגער שליסעל? האט מיכאעל געפרעגט. אפשר האב איך דיך אפגענארט?

אך, פאטער! איך קען דיך זעהר גוט, האט אננא אויסגערופען, דו וועסט דיין קינד נישט אפנארען.

— ניין, אננא, ניין! איך וועל מיין קינד נישט אפנארען.

— איך ווייס עס, פאטער, איך קען דיך. דו האסט מיינט יעדען פאלשקייט און יעדען ליגען. — פארוואס טראגסטו ארום דעם שליסעל ביי זיך? פארוואס הענגסטו איהם נישט אויף מיט די אנדערע שליסלען?

— איך טאר עס נישט טון, טאכטער, מען האט מיר אנגעזאגט, אז איך זאל דעם שליסעל קיינעם נישט געבען. איך בין פעראנטווארטליך פאר איהם.

(פארטזעצונג קומט)

CHOLEKINAZA H. NIEMOJEWSKIEGO

LECZY CHOROBY PRZEMIANY MATERJI NA TLE WĄTROBY ZASTĘPUJE I PRZEWYŻSZA KARLSBAD.

WARSZAWA NOWY ŚWIAT 5. TEL. 301-90

בעקאנטמאכונג !!!

דערמיט ווערט אויפמערקזאם געמאכט, אַז די

געבּרידער טויבּע,

וועלכע האָבּען זיך בּערימט גע־מאַכט אין גאַנץ־פּוילען בּעזונדערס, אין לאָדז מיט זייער אויסגעצייכענטע שפּילען, גוטער און צופרי־דענשטעלענדער בּעהאַנדלונג צו פֿארשטעלען זיך אויף חתונות, בּעלער און אנדערע שמחות. בּעשטעלונגען ווערן אָנגענומען אויף פֿאָלג. אַדרעסען:

נאָווא־צעגיעלניאַנא 22,
אַל. 1־טער מאַי 18,
ווסכאָדניאַ 18.

בעמ.: חתונות, בּעלער און שמחות, וואָס קומען פֿאַר שבּת ווערן פֿון די געבּרידער טויבּע נישט אָנגענומען.

4709 י. טויבּע.

בּיטע צו פֿערצייכנען זיך די אדרעסע.

מאָדערט איבּעראַל

נאָר פּאַטענטירטע

פֿעלד־בּעטען

פֿערזעהן מיט דער פֿאַבּריקס־מאַרקע

Palma-Patent

פֿאַר וועלכען מיר גאַראַנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל־בּעטען, קינדער־בּעטען, אַמעריקאַנסקעס, קינדער־וועגעלעך, היגיענע סינ־דער־בּענקעלעך, שאַטמאַטע און געבּענטע מאַטראַצען.

בּילינסטע פּרייזען! רעעלסטע בּעהאַנדלונג

לאָדז, פּולנאַצנאַ 24, טעל. 31-85.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
ספּעציאַל. פאַר האַרן־ און קינדער־קראַנקהייטען
4683

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם

בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש.

איך איהר ווילט ערלעדיגען אַנגע־ווענדעטע ענינים זאָלסט קומען צו לויפען אין דעם בּיורא

17 פּעטריקאָווער 17

2־טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָד־ניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און גע־שריבען אַלערליי בּיטעס לויטן אוסטאַוו, קלאָוזולעס און זאַבּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, קאַסאַציעס, אַדוואָקאַטן, רעקורסען ווענן פּסטער אין קאָמיסאַריאַט־רוישאַגדו, ביטעס וועגן דירה אין אורושאַנד־ראַזיעם־טשי און אין אַלע פּאָליציי־בעצירקען, שותּפות־אַקטען, סטאַטוטען, אַק־טען אינטערציזיעס, אַקטען דאָ־ראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבּערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכט־קאָנסולענט י. מאַנעלא

פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52.

Dr. Margulis
Cegielniana 12
אינערע און קינדער־קראַנקהייטען
נעהמט אָן פֿון 3 בּיז 5 נאָכמ.
טעל. 59-30.

ציַיכענען און האַנד־מאָלעריי־אַנשטאַלט פֿון

M. Szwarcowski, Łódź

נאַרוטאָוויטשאַ 36 טעל. 35-25

שטענדיג אויף לאַגער אַ גרויסער אויסוואַהל פֿון די נייעסטע מוסטערן צו מאַשין און האַנד־שטריקעריי!

בעמ.: נידריגער ווי קאָנקורענץ־פּרייזען.

Dr. Ludwik Falk

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר הויט־ און געש עכטס־קראַנקהייטען

נאַוראָט 7, טעל. 28-07

נעהמט אָן פֿון 10 — 12 און פֿון 5 — 7 אָוונד.

Dr. P. KLINGER
פּיעטריקאָווער 51

אַלע סאָרטען גאָרן

שפּינאַל און מולינעס ווערן פֿאַר הערען־ און דאַמען־סחורות ווי אויך פֿאַר שטרימף־פֿאַבּריקאַנטען צום צווירנען און גלאַנצען אָנגענומען אין דער מעכאַנישער פֿאַבּריק פֿון וואַלדמאַן, זאַוואַדזקאַ 16 2־טער שטאָק, טעל. 64-88.

Dr. med, H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, — טעל. 41-32

איז צוריקגעקערט.

ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוואַכקייט קראַנקהייטען הילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען (האָר־אויספֿאַל).

נעמט. אָן פֿון 8—10 און פֿון 5 —8 אָוונד.

Dr. med. J. BETTE

ספּעציאַליסט פֿאַר אינערליכער און קינדער־קראַנק.

Piotrkowska 6, tel. 44-95

נעמט אָן פֿון 8 בּיז 11 און פֿון 4 בּיז 6 אָוונד

Dr. med. L. Pikielny

ספּעציאַליסט פֿאַר נירען־ בּלאַז־ און אורין־קראַנק

נעמט אָן פֿון 7—4 נאָכמ.

נאַוראָט 8.—טעל. 19-90

Dr. A. Mazur

נאַרוטאָוויטשאַ 44, טעל. 22-44

צוריקגעקערט

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר אויערן, נאָז און האַלז־קראַנק. ווי אויך שטום און שפּראַך־שטערונגען.

נעמט אָן פֿון 12—1 פֿאַרמ. און פֿון 6.30 בּיז 8 אָוו.

Dr Prybulski

צוריקגעקערט

זאַוואַדזקאַ 1 — טעלעפֿאָן 26-89

ווענערישע האָר און הויט־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע בּעהאַנדלונג מיט קוואַרץ • ליכט (האָר • אויספֿאַל) א. רענטגען־שטראַהלען.

נעמט אָן פֿון 9—1 דאַמען אָוו. און 4—8; פֿון 4—5

Dr. med. M. Heller

ספּעציאַליסט פֿאַר הויט־ און ווענערישע קראַנק.

האָט זיך איבּערגעצויגען אויף

נאַוראָט 2

נעמט אָן בּיז 10 פֿריה, פֿון 1—2 און פֿון 4—8 אָוונד.

פֿאַר פֿרויען פֿון 4—5 נאָכמ.

Dr. Z. Rakowski

צוריקגעקערט

ספּעצ. פֿאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפֿ. 27-81

ספּעציעלער קורס פֿאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פֿון 12—2 און פֿון 5—7.

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצאַ זגערזשער 17 פֿון 10 בּיז 11 און פֿון 2 בּיז 3 נאָכמ. 8016

Dr. med. Ludwik Rapeport

P, Narutowicza 25 (דזיעלנאַ) Tel. 44-1

ספּעציאַליסט פֿאַר נירען־, בּלאַז־ און האַרן־קראַנקהייטען

נעהמט אָן פֿון 12—1 פֿאַרמ. און פֿון 4—8 אָוו.

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פֿאַר הויט־ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע.

היילונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-98

פֿון 8—10, 5—8, פֿרויען 3—4.

אַן עקסטרא וואַרטע־זאַל פֿאַר פֿרויען.

Dr. med. S. Neumark

Moniuszki 5, (פּאַסאַזש־מייער)

ספּעציאַל־אַרצט

פֿאַר הויט, האָר־ און ווענערישע • קראַנקהייטען

בּעהאַנדלונג מיט רענטגען־שטראַהלען.

נעמט אָן פֿון 11 בּיז 1 און פֿון 7—8,

פֿרויען פֿון 3 בּיז 4 נאָכמיטאַג.

Dr. med. Juljusz BAUM

פֿרויען־ און אַקושעריע־קראַנקהייטען

Cegielniana 53, tel. 63-85

נעמט אָן פֿון 3—5

אין קליניק אָגראָדאָוואַ 10 פֿון 11½—1½.

פֿלעגט די פֿיס!

PEDICURE

S. Łódzki, Trauguta 5 (Krótka), m. 10

בּעוואוסטער אַסיסטענט בּיי מיסטער קלעמען (הינער־אויגען־אַנשטאַלט אין לאָנדאָן).

ספּעציאַליסט צו בּעזייטיגען הינער־אויגען און הארנהויט, איינגעוואַקסענע נעגעל אָהנע שמערצען.

פּאַסאַזשירט די פֿיס.

Dr. Wołkowyski

זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 59) טעל. 37-70

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

בּעהאַנדלונג מיט קוואַרץ • שטראַהלען

נעמט אָן פֿון 1-2 און 4-8, פֿרויען פֿון 4—5 נאָכמ. וואַרטע־צימער

Jedynie płatki owsiane

Quaker Oats

idealnie oczyszczone

są wolne od łuski drzewnej, drażniącej kiszki. Zawierają one wielkie ilości witamin odżywczych.

Przedstawicielstwo: S. Goldberg Łódź, Wólczańska 65.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Od wtorku d. 22. do poniedz. d. 28. listop. wł.

DLA DOROSŁYCH

„DAGFIN"

(Grobowiec miłości)

W rolach głównych:

Paweł Richter i Paweł Wegener

Nad program: Fragmenty z obrazu p. t. „Z żaru piekieł na śnieżny szczyt".

Następny program: Królowa niewolników.

DLA MŁODZIEŻY:

Wesoły dramat w 10-ciu aktach

KARJERA CHAPLINA

Nad program ? ? ?

Ceny miejsc: dla dor. I—70, II—50, III—30 gr. dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

Karakułowe ładne palto

tanio sprzedam, zależy na czasie. Hotel Savoy pokój 405. 4958

כ'זוך א וואָהנונג

פֿון 2 שטיבּען מיט אַ קיך אָדער אַ גרויסע שטוב מיט אַ קיך. צו ערפֿאַהרען בּיי ס. קאָפּלאָוויטש קילינסקי 41.

4950

אַ געשעפֿטס־הויז

אין גרודזיאַנדז (פּאָמערן) מיט 2 געשעפֿ־טען און בּעקעריי, וואָס געפֿינען זיך אין אַ הויפּט־גאַס פֿון 35.000 זל. בּיז 25.000 זל. פֿון זאָפֿאָרט צו פֿערקויפֿען.

אָנפֿראַגען בּיי דעיעווסקי, גרודזיאָנדז, פּלאַץ 23 סטיטשען 16.

אַן'איינגעפֿיהרט קאָלאָניאַל־געשעפֿט

וואָס עקזיסטירט העכער 30 יאָהר אין צענטרום פֿון דער אַלט־שטאָט פֿון

זאָפֿאָרט איבּערצוגעבּען.

צו ערפֿאַהרען בּיי דאַנער, אַלט־שטאָט 15.

Zgubiono 3 weksle:

1) zł. 75 pł. 27/11 wyst. Ch. Kohn (firma Wygoda) na zlec N. Ziserman. 2) zł. 50 pł. 5/12 wyst. Sośniek I żyro Segał, 3) blanko weksel wyst. Wajntraub. Powyższe weksle unieważnia się Zwrócić Sz. Fryszman, Pieprzowa 12.

עלטערן!

פֿאַר 3 זלאָטעס אַ וואָך ווערט געלערנט מיט קינדער וואָס לערנען אין פֿאָלקס־שולען: חומש, רש"י נ"ך משניות, גמרא יהדות היסטאָריע, רעדען און שרייבּען העבּרעאיש און יודישע בּריוו וצלבּסט צו עמפֿפֿעלען דורכ'ן בּעקאַנטען אָרטאָדאָקסישען הע־בּרעאישן לעהרער י. ד. ראָזענפֿעלד פּלאַץ וואָל־טשאַנסקי 6 קוואַר עפּיזא. רעכטס 2 שטאָק.

בּעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אָנפֿאַנגער פֿון 5 יאָהר אָן אַ שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! ערפֿאָלג גאַראַנטירט!

וויכטיג פֿאַר דאַמען!

מאַכט אייך די פֿעלענאַנטסטע דאַמען־היטע נאָר פֿאַר לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלעגאַנטסטע מיט אייגע־נע פֿאַסאָנען אויף בּעשטעלונג. געדענקט די אַדרעסע 28 זאַוואַדזקאַ 28 אין הויף, 2־טען אײַנגאַנג, לינקס פּאַרטער.

נאָר פֿאַר 2.50 זל.

בּעמ. מאַכט איך שיפֿאָן־וועלור־ סאַ־מעט־ און פֿילץ־היטע אין אַלע סאָרטען און פֿאַרבּען אין פֿיינסטער אויספֿיהרונג. דיזער פּרייז איז נאָר אויף אַ קורצער צייט.

נאָר פֿאַר 7 זל.

„TOBA"

פּויילישע שפּראַך

ווירד ערלערנט גרינדליך דורך אַ קורצער צייט צו ערפֿאַהרען ווסכאָדניאַ 29, וו. 3.

דעם טיפֿסטען בּיילייד דריקען מיר אויס די פֿאַמיליע ראַפּאַלאָוויטש צוליב'ן טויט פֿון זייער מאַן און פֿאָטער

נ. ע. מנשה בּ"ר מרדכי מנחם

וועלכער איז געשטאָרבּען זונטאָג כ"ח חשון.

זייט געטרייסט!

משה שטערן און פֿרוי.

קירזשנער־ווערקשטעל

ל. שאַליט,

פּיעטריקאָווער 16, (פּאָלודניאָווא 3)

נעמט אָן אַלערליי אַרבּייטען צו קאָנקורענץ • פּרייזען. לויט די נייעסטע מאָדעלען.

„פּראַצאַ"

די געז. צו פֿערשפּרייטען פּראַפֿ. אַרבּייט צווישען יוד. פֿרויען און מעדלעך לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 21 מאַכט דערמיט בּעקאַנט, אַז ס'ווערען אָנגענומען איינשרייבּונגען אויף

1) צושניידען און נייען קליידער ווי אויך קינדער־קאָנפֿעקציע,
2) ווייסע און קאָלירטע שטיקעריי־אַרבּייט ווי אויך האַנד־אַרבּייט.

וואָס געהט אַריין אין געביט פֿון פֿאַסטנדע קונסט.

3) היטען־פּיצערן: קאָפּעלושען, פֿאַנטאַזיע־פּאַשען, אַבּבּאַזשורען,
4) מאַניקור.

דאָס סעקרעטאַריאַט נעמט אָן איינשרייבּונגען און ערטיילט אינפֿאָרמאַציעס פֿון 10 בּיז 12 פֿאַרמ. 3514

Specjalista dla przepukliny

Wynalazca patentowanych bandaży.

דער בּעקאַנטער ספּעציאַליסט ראַפּאַפּאָרט פֿון לעמבּערג, גראַשיצקי־גאַס 8 איז נאָך 20־יעהרינער פּראַקטיק געקומען נאָך לאָדז און נעהמט אָן בּעשטעלונגען אויף פֿערשידענע גאַבּערעכליכקייטען און קערפּער־פֿערקריפּונ־גען, ווי: 1) ליידסטען בּרוכען, וואָס פֿאַלען אַריין אין פּיך (אַיי־ער־בּייטעל), נאָבּעל־בּרוכען, בּויך־בּרוכען, געבּער־מוטער־בּרוכען. אויך גאָל־שטיינער, הענג־בּויך א. א. וו. ס'ווערט געהיילט מיט די נייע־סטע ספּעציאַל הייל־בּאַנדאַזשען פֿון איינגענער ערפֿינדונג. וואָס איז גע־וואָרען אַנערקענט דורך מעהרערע פּראָפֿעסאָרען. 2) פּערקרומטע פֿליסעס (הויקערס), לעהמונגען, געשוואָלענע פֿיס, העלפֿט דעם קראַנקען מיט די נייעסטע הייל־אַפּאַראַטען.

ספּעציאַליסט ראַפּאַפּאָרט איז געקומען בּעשאַנקען אויף מיט אַ גאָל־דענעם מעדאַל, ספּעציאַליסט דיר. ראַפּאַפּאָרט נעמט אויף ליידענדע

בּיי גרינבּוים זגיערזשער 17, טעלעפֿאָן 66-08

אויפ'ן פֿערלאַנג פֿון די קראַנקע בּעזוך איך זיי צו הויז און אין שפּיטאָל.

בּעמערקונג: איינענע ווערקשטאַט.

HEMOROIDY

STAN ZAPALNY • KRWAWIENIE • SWĘDZENIE

USUWA HEMORIN-KLAWE

צום ווינטער־סעזאָן!

שאַמאַט־אייוועץ און קיכען

פֿון די בעסטע מאַטער־יאַלען אין אַ רייכען אויסוואַהל עמפּפֿעהלט די לאַנגיעהריגע פֿירמע

ש. י. ראָזענבּלום, וואָלטשאַנסקאַ 63

פּריוואַט־וואָהנונג: דזיעלנאַ 24.

רעעלע אויספֿיהרונג.—צוגענגליכע פּרייזען.

לעזט אויפֿמערקזאַם!

נאָך אַ פֿולשטענדיגער רעאָרגאַניזאַציע פֿון מיין ווערקשטעל, עמפֿפֿעהל איך די ג' קונדשאַפֿט פֿון איינענער אויסאַרבּייטונג אין

אַ גרויסען אויסוואַהל

געבּעטע שטיהל

געדעקט מיט לעדער, גאָבּעלין, מאַראָקאָ, זייד, ווי אויך גאָבּעלין און זייד.

קאַזעטקעס, מאַטראַצען

פֿון פֿערשידענע סאָרטען, טישען און טישלער (קאָמאָדע) נאַנדאַלקעס אַטאָמאַנס אַלעס לויט פֿאַריזער מאָדעלען פֿון עכט טרוקען האָלץ. —— לאַנגטערמינינע נאַראַנטיע. צוגענגליכע פּרייזען און בּעסטע בּעדינגונגען.

בּעפֿאָר איהר קויפֿט, בּעט איך אויבּעדינגט צוערשט מיך צו בּעזוכען און זיך איבּערצייגען. מיט אַכטונג

י. א. וואַיטשעכאָווסקי

10 נאַוואָמיעסקאַ 10

אַבּאָנעמענטס־פּרייז: פֿאַר אַ חודש אין פּוילען 5 זל., אין פֿראָנקרייך און בּעלגיען—20 פֿראַנק, איבּערדערע לענדער—1,25 דאָלאַר.

אַנאָנסען־פּרייז: פֿאַר אַ מילימעטער־שורה פֿאַר'ן טעקסט 16 גר., פֿראָנסע 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פֿראָנסע 60 גר., נאָכ'ן טעקסט 12 גר. פֿראָנסע 16 גר. פֿאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאָט—מיט 50% טייערער. פֿון די פּרייזען ווערן נים פֿערמינדערען קיין ראַבּאַט.

Redaktor wydawca E. Hamburski.

Tłocznia: E. i M. Hamburski w Łodzi. Piotrkowska